

30925 ప్రతిదినము ప్రకటింపబడును

VOL. 5. చెన్న పట్టణము 1918 సం. డిసెంబరు నెల 10 వ తేది మంగళవారము 206
సంపుటము. ౫ గా ర య క్ష వా స యం వ క్ష ర మా గ్గ శి ర మా స శు ద్ధ స ప్త మి ౭. సంచిక ౨౦౬

సుందరము ! లాభకరము !! ఉపయోగము !!!

అందమైన 1919 క్యాలండరు

నవంబరు నెల 15-వ తారీఖు నుండి జనవరి నెల 31-వ తారీఖు లోపుగ మా మందులను 6 రూపాయలకు నొకేసారి గొనువారలకు ఒక క్యాలండరు ఉచితముగ పంపబడును.

ఇతరులకు క్యాలండరు 1-కి వి. పి. ఖర్చులు సహా 0-6-0.
మొత్తముగా గొనువారలకు ధర తగ్గించి యివ్వబడును.

వి. పి. క కాక, హందుగా చీట్లు కంపెనీవారికి క్యాలండరు ధర తగ్గిస్తామో మా జవాబువారి యుండదు.
కొలది ప్రతుల మాత్రమే ముద్రింపబడినవి. కావలసినవారు వెంటనే తెప్పించుకొనట ముక్తము.

తామర తైలము	పండ్లపాడి	మోహనితైలము
డబ్బీ 1-కి 0-6-0	డబ్బీ 1-కి 0-2-0	సీసా 1-కి 0-12-0

అమృతాంజనము అన్ని నొప్పులకు సిద్ధపడదు
దగ్గు, నైత్యము, కడికెము, రొమ్ముకడికెము, తలనొప్పి, వాయువునొప్పులు, పోల్లు, బెణుకులు, చిల్లలు మొదలగు నొప్పులకు దివ్యమృతియి.

చక్కనిడబ్బీతో వెల రూ. 0-8-0; డబ్బీ 1-కి రూ. 5-6-0. పొట్టభక్తులు శేషు.

అమృతాంజనం డిపో, 109, ప్రేరోడ్, బొంబాయి.
6, తంబుళెట్టి వీధి, మదరాసు.

మిక్కిలి మనోహరమును నువ్వుచేస 180

(విజ్ఞప్తి) **ఆటో డిల్ బహర్.** (విజ్ఞప్తి)
కాబడినది. కాబడినది.

ఇప్పటికాలపు దుని కనుపడునది, సాటిలేని అద్భుతమైన నువ్వుచేసను.
అల్పమైనదాని, సారావశ్యముగా, చేర్చబడకనే నిర్ణయము చేయగలదిన కేరళ ప్రవృత్తియే.

నీ నువ్వుచేస కొన్ని రిందలకును విలసిల్లినచో, నీ నొప్పులకు గురైనవి నిర్మలమయము.

ఈ క్రింది పరిమాణముల సీసాలలో నుండదు.

ఉన్నతైల (అరి డ్రా)	సీసా 1-కి 0-2-0
మధ్యతైలము 1-1/2 డ్రా	" " 0-12-0
దోతైలము 2 "	" " 1-4-0
తగ్గతైలము 4 "	ఈ క్రింద కొన్ని " 2-0-0

వి. పి. ఖర్చులు బుడ్డి 1-కి 0-6-0, 8 బుడ్డుకు 0-14-0 ప్రత్యేకము.

వీరేలు, కట్టజమలందరి ప్రసిద్ధమగు ప్రతిమలలోను దొరుకును. 16 ఆగోస్టున నెలకు వెంటనే కలవు. కావున, తాము కొనుపవలసిన సీసాను గా, కాట్టజమల ఆటో డిల్ బహర్ అను పేరును పలికింపుదు ఈ ఆటో డిల్ బహర్ యొక్క కండలములను కట్టజమల గోరువారి దినుకల ౭ ప్రాసినా ఆటో డిల్ బహర్ కు నామమాత్రము ఉచితముగ కంపెనీయి.

సో పంపించు: అంబేద్కర్ డ్రగ్ అండ్ కెమికల్ కంపెనీ లెం 155, కమ్యూనిటీ స్ట్రీట్, బొంబాయి.
మద్రాసు యొక్క: మద్రాసు మద్రాసు మద్రాసు మద్రాసు మద్రాసు మద్రాసు మద్రాసు మద్రాసు మద్రాసు మద్రాసు

అమృతార్థవ అవతేహ్యము

ఈ అవతేహ్యము రక్తమందున్నచో నీ వీర్యమును హెచ్చించి నీ శరీరమును కలిగించి యున్నాము. చేతి చేతి కాలి ముండులు పోగొట్టును. మెదడును చల్ల చేసి శరీరమునకు రేజులను కలిగించును. దీర్ఘక్షయ, భేదము, కలకొప్పి, రొమ్ముకొప్పి మొదలగువానిని తప్పక నివారించును.

(33) అర్థపాకు డబ్బీ 1-కి రూ. 2-0-0-0.
వైద్యశాస్త్రి మణిశంకర్ గోవింద్, అశంకర్ గోవింద్, 157, బ్రాడ్వే, మద్రాసు.

మలయ చందనము

(1251) మెగోగమునకు మేళారము
మందు పుష్పమునున్నట్లు ఎవరికినీ తెలియదు. బహుములము. విచిత్రాగమున్న గుళికనుచిత్తులకు పోలేదు. దుచ్చుమైన మా మలయచందనము ఎటువైతెలుపు, దుచ్చు అను మాడు విధముల మెగోగమును మాడుతూటలలో మాపును. డబ్బీ 1-కి 2-0-0 గంధర్వపార్శ్వసి, రాజమండ్రి.

ఆశ్చర్యములో నాశ్చర్యము.
వివోదమైన గాలి తలగడలు.

విజ్ఞప్తియందు కొరతయొక్క చరచీలను తీసివేసి కావలసినవారు గాలిని కంపుకొని వరస మునుపటివలె తీసి

చిన యెడల మిక్కిలిసౌఖ్యము కలదు. ఆ క్షుణ్ణతనైపుకు వరసతీసిన గాలియంతే ము పోయినచో కేబులో గాలి వోడియందు గాలి యుండుకొనవచ్చును. ఇది శిరోబాధ గలవారికిని, ప్రయాణీకులకును తదితర ప్రజాసామ్యమునకును మిగుల ప్రయోజనకరమైనది. ఒక పాకెట్ కిచ్చి సౌఖ్యమును పొందును తలదిండు 1-కి అణాలు 3-0, తలవలపు ప్రత్యేకము.

(336) చిరునామా:- ధనలక్ష్మి కంపెనీ, వెం. 6, వెంకటేశ్వరస్త్రీవీధి, సామకాయపేట, మద్రాసు.

ముచి శుభముగల కృత్రిమములు

బృహత్ మంజుష్టాదికౌవ

క క్రమును శుభ్రపరచుటలో ప్రత్యేక ప్రయత్నము.
1 పాను సీసా రూ 0-12-0.

చంద్రవభ గుటి

మూత్రవ్యాధుల యందు అమోఘముగా పనిచేయును. తులం 1-కి రూ 1-0-0.

వానవలేహము

దగ్గునకు ములచుండును.
1 పాను సీసా రూ 0-10-0.

వ్యవహారములన్నియు బాగుగ నైపు బాగుగ పనిచేయును.

కొంపూర్ డిస్కంట్ షాపు
చేయుచు
అమృతార్థవ అవతేహ్యముల చేయుచు
109, బ్రాడ్వే, బొంబాయి.

The Zaidi Pharmaceutical Works
The Ayurvedic Pharmacists
Dharmastou Road, Bombay, 19

పాకెట్ వేనాలు.
ఫల మధికము. (1886) వెల సరసము.

బ్లాక్ బర్డు 8-12-0, బాటర్ మాస్క్ 7-8-0, స్వాక్ 7-0-0
అలెక్సాండ్రా 2-12-0, అక్ సోయా వి కైమపీస్ 4-8-0,
అలారిం కైమపీస్ 7-8-0, రిక్టాఫాక్సు 1 పంబు 3-0-0.
R.K. Nathan & Co., No. 1, Triplicane, Madras.

మెగోగము క్రిందిము: క్రిందములు వాడుటకు యోగ్యమైనది. మెదడును చలువ చేయును. వి. ప్రకటన కంపెనీయి. మెగోగము ముచ్చు చేయును. సువాసనగలిగి యుండును. 0-12-0 అమృతాంజనం డిపో, 6, తంబుళెట్టి వీధి, మద్రాసు.

వర్ణాంతర వివాహ శాసనము.

చెన్నపురి పశ్చిమ యుత్సాహము.

పశ్చిమ గారి వర్ణాంతర వివాహ శాసనమునకు తమ పరిపూర్ణంగా కారమును ఆవిడమును తెలియబరచుటకై నిన్న సాయంత్రము 5 గంటలకు పచ్చయప్పా కళాశాల భవనము నందు చెన్నపురిలోని హిందూపాఠశాల సమావేశమైరి. తత్సమావేశమునకు పరపూర్ణోత్సాహంతో కలసి యువకు లగు విద్యార్థులును బ్రాహ్మణ బ్రాహ్మణీకేతర ప్రముఖులును వెళ్ళుచుండి విచ్చేసిరి. రాత్రిపూర్వము పిట్టి త్యాగరాజు శ్రేష్ఠి గారి కార్యక్రమ కవించిరి.

అధ్యక్షులు శ. భోజేశ్వరునిగూర్చి మాట్లాడిరి. తాము కొన్ని సంవత్సరముల క్రిందట ఆధారమునంత బాగుగానే ప్రతిపాదించి బడిన శాసనమును ఖండించుటకు సమావేశమయితిమని నుడిచిరి. తిరిగి పశ్చిమ గారి శాసనము నామోదించి బలపరచుటకు మనము సమావేశమయితిమి. బాగుగా కాలము హిందువులకు, మహమ్మదీయులకు, క్రైస్తవులకును అంతర్జాతీయ వివాహములను కల్పించుటకు ఏర్పాటుపడినది. కాని పశ్చిమ గారి శాసనము హిందువులలోనే వివిధవర్ణముల వారికి వివాహములను బలపరచుటకు ఏర్పాటుపడినది. ఆ శాసనమునకు దీనికి గల కార్యక్రమ మిదియే. ఆ శాసనము నామోదించుట కింకను కాల మాసములు కాలేదని దీలచి ఉపన్యాసము లభ్యుదాశాసనమును ఖండించిరి. కాలప్రవాహమునందు నానాటికి మాన్యు కలగుచున్నదిగాన యింకను పేక్ష చేయక ఆ శాసనము నామోదించి బడునట్లు చేయవలెను. తేదముల నాటి కాలమునందుగూడ వర్ణాంతర భేదములు లేవు. రామాయణ కాలమునందు వర్ణాంతరములను గురించి క్లిరాములవారిచే కొద్దిగ చెప్పబడినది. బిట్టిమ కలికాలము నుండి గతమున స్థాపించబడిన 150 సంవత్సరముల నుండియు మనదేశ పరిస్థితులందును కారణములందును విశేషమైన మార్పులు కలిగినవి. ఆమార్పులకులన బ్రాహ్మణులలోగూడ వెళ్ళుచుండి యీ శాసనము సంగీకరించుటకై సంసిద్ధులై యున్నారను. వారుగూడ రాను రాను పూర్వవారముల కంటె వివాహముల కలంబించి యున్నారను. పరిస్థితులందు మార్పులు గలుగుటకులన పూర్వము బ్రాహ్మణులకే నొకరుగూడ పరిగణించబడు మాత్రము ప్రస్తుత కాలమునందు నొకరుగూడ లేక అనువృత్తిని మార్చుకొని యున్నారు. కలియుగమునందు వర్ణసంకరము కలుగునని పూర్వము లచే నూచింపబడినది. ఇప్పుటికి కలియుగము గడచి 5 వేల సంవత్సరములు కావచ్చుచున్నది. కాబట్టి తప్పక మనప్రభుత్వ వృద్ధికోరకు వర్ణసంకరము కలిగియే తీరవలెను. అట్టి వర్ణసంకరము పశ్చిమ గారి శాసనము కలన సుసాధ్యము కాగలదు.

మనమందరమునుగూడ యీరాజ్య సంపాదనకై పాటుపడుచున్నాము. అట్టిసంపాదనమందు మనమందరమును మన యొక్క విభేదములను రూపుమాపుకొని సోదరులవలె కలసి మెలసి ఏకగ్రీవముగ కార్యదీక్షబూని పాటుపడవలయును. ఇప్పుడు ఎచ్చటకాచినను “స్వరాజ్యము” “స్వయంసిద్ధియనూత్రియ” అను ధ్వనలు చెలరేగుచున్నవి. ఆనివిసెంటుయ్య టీవల నుపన్యసింపును భారతీయు లాత్మపరిత్యాగమును జేయవలసిన యావశ్యకతనుగూర్చి బోధించెను. కాబట్టి మనమందరమునుగూడ అత్మపరిత్యాగకలంబమునకు సమకట్టవలయును. అత్మపరిత్యాగమునకులన బ్రాత్యభావములనను జపానుదేశము అత్యంతమహోన్నతదేశమే నచ్చి భవభావ్యసంపదలతో నలరారుచున్నది. జపానుదేశమునకు తమ కాలిమతి భేదములను రూపుమాపుకొని, సోదరభావమును వికమత్యమును వెంపొందించి సర్వవిషయములందును సుతత్వము నేర్పరచుకొని తమ పరిశ్రమలను, కళలను, విజ్ఞానమును మొదలైనవాని నన్నిటిని సర్వవిషయములను అభివృద్ధి జేసింపగలిగిరి. అటులనేమన బ్రాహ్మణసోదరులగుగాడ మనలనుకూడా యావముగ తొలగిపోక మనతోజేరి సోదరభావముతో పుజేసినయెడల వారును మనమును కూడ ఏకముగ పాటుపడి సంపాదించిన స్వపరిపాలనా ఫలము ననుభవించగలము.

తీర్మానము.

సి. జె. పశ్చిమ గారు సామ్రాజ్య శాసనసభలో ప్రవేశపెట్టిన వర్ణాంతర వివాహ శాసనమునకు సభవారు తమమనఃపూర్వకమైన ఆమోదము నిచ్చుచున్నారు. హిందువులలో వివిధవర్ణములవారికి వివాహములను బలపరచినయెడల వారి యందును వర్ణాంతర భేదములు క్రమముగ నుపసోయి,

ఏకత్వమును సంఘీభావమును ఏర్పడి వారి ప్రభుత్వవృద్ధికి నిరోధదాయకమును నంతు విత భావమును రూపుమాపి సాంఘిక, రాజకీయ, ఆర్థికాభివృద్ధికి బోద్బుదగల దని సభవారిభిప్రాయపడిరి.

తీర్మానమును కె. పి. పద్మనాభపిళ్ల గారు యసపాదించి అట్టివివాహములు కాన్త్రవిధము లని మన ప్రతిపూతకులు నచించెదరని నుడిచిరి. మన కాన్త్రములందు ఏమాధ్మావలంబున కైనను మాత్రములు కనబడగలవు. అవి వివిధమైన మనుజులచే వివిధకాలములందు రచింపబడినవి. ఇరువదన కతాబ్దుము నందు మనము వానికి కట్టుబడియుండ నగునరములేదు. కాలము వివరీతముగ మార్పు జెంచుచున్నది. మన మభివృద్ధి గాంచవలయు నెడల కాలముతోబాటు మనముకూడ మార్పుజెంచుచుండవలయును. కాబట్టి ప్రస్తుతపరిస్థితులలో అట్టిశాసన మొకటుండు ఉత్తరంతావశ్యకము.

ఎన్. దొరస్వామయ్యగారు తీర్మానమును బలపరచి అటువంటి శాసనము మనకు లాభమును కలిగించుటకు యత్నించుచున్నపుడు మన మాలాభమును తప్పక యనుభవించవలయునని నుడిచిరి. శాసనమునకు ప్రతిపక్షమువారు ఆయ్యది హిందూధర్మములకు విరుద్ధముగ నున్నదనియు, దాని సంగీకరించిన హిందూమతమునకు ప్రతిపక్షమైన వర్ణాంతర భర్మముల నేర్పూర్తిగ వెలించుననియు వాక్కుచుచున్నారు. హిందూమతమునకు ప్రధానమైన దొక్క వర్ణాంతరభర్మములేవా? అని నడిచినచో హిందూమతమంతయు నశించిపోవువా? హిందూ మతాదర్శము లింతకంటెను నశనోత్పన్నములైనవి గావా? రామకృష్ణ పరమహంస మొదలైన మహానాథావు లేరుని నచించిరి. వారికి వర్ణాంతర భేదములున్నవా? మరియు ఈవర్ణాంతర భర్మములు యాధికము లిక కాలమునందు మెచ్చుకొను మరియొక కాలమునందు తిక్కునకు నుండెడిది. కాబట్టి యటువంటి అప్రధానమైన వర్ణాంతర భర్మములే, హిందూమతభర్మములకు ప్రధానమైన అంశములని నచించుట కేవల మన్యామును. శాసనము ఒక బ్రాహ్మణులకేగాక తదితరవర్ణములవారికి గూడ సమానముగ లాభముకలిగించుచున్నది. లాభమండిగాని సాఖ్యమొడగూడనేరదు. కాబట్టి మన మీ శాసనమును తప్పక ఆహ్వానింపవలెను.

టి. ఎన్. రాజగోపాలయ్యగారు శాసనము తరతరములనుండియు వచ్చుచున్న వెళ్ళుసాంఘిక దోషములను పాఠశాలి పూర్వవార పరాయణులయొక్క అధికారబలమును తొలగించి యువకులకు తమ యిచ్చనచ్చినట్లు వివాహముల చేసికొనుటకు స్వేచ్ఛాస్వాతంత్ర్యము లొడగూర్చగలదుగాన దానినందరను ప్రతిరోపాహ్వానింపవలయు నని నుడిచిరి.

కె. వి. మందరెడ్డిగారు, సి. ఎన్. రామయ్యగారు, ఎన్. సోమసుందరం పిళ్లగారు, అలమేలు సంగయ్యగారును కూడ తీర్మానమును బలపరచిరి.

అధ్యక్షులు తీర్మానమును వోటునకు వేయుచు దానికి ప్రతిపూతముగ నెవరైనను మాట్లాడ నిచ్చుకొనినచో ముందు నకువచ్చి మాట్లాడవచ్చుననియు అట్లుమాట్లాడుటకు వారి కక కాళ మొనగబడుననియు నుడిచిరి. కాని ఎవరను ప్రతిపూతముగ మాట్లాడలేదు.

తీర్మానము కరతాళధ్వనులతో సర్వజనాంగీకృతమయ్యె.

పిమ్మట అతీర్మానమును రాజప్రతినిధిగారికి చెన్నపురి గవర్నరుగారికిని కూడ పంపుటకు తీర్మానింపబడినది.

మెక్కా తీర్థయాత్రకులు:—తీర్థయాత్రకులు యథచ్ఛగ మెప్పాటేమియాకు పోవచ్చునని వైశ్యాధిపతిగారును, పృథుత్వప్రతినిధియు ప్రకటించిరి. తీర్థయాత్రకులు తమలో ఒకరిని ఒక యజమానిగ నేర్పరుచుకొని అల్లులు లేకుండగ తీర్థయాత్ర జరుపవలయును. అల్లులేనేని జరిగిన ఈ యజమాని ఉత్తరవాది యగును. పీను కేవలము తీర్థయాత్రాపరలే యని ప్రభుత్వప్రతినిధి ప్రవసరచవలయును. బసరాలో ప్రవేశించు తీర్థయాత్రకులు యూఫరటిను నదిమీదుగ పోవలయును. ట్రైగినును దాటుటకు పీను లేదు.

ఇదివరలో ఉక్కురకులు తదితరసామగ్రిలై యాద్య పరికరముల అధికారులు చేసిన నిషేధపు టుక్తవులను 9-వ తేదీనుండి తీసివైచిరి.

బర్మాలో విహూచి విస్తారముగ నున్నది. 278 గురు పీడితులైరి. నవంబరు 80 తేదీతో అంత్యుగు ఈ వారములో 248 ముగ్గురు మృతులైరి.

సమకాలికాభిప్రాయములు

తిలకుగారిని సంధిసభ కంపుట

కొన్ని అంశములను గూర్చి యావద్భారతసంఘసభ్యులేమి యభిప్రాయము లిచ్చునదియు తెలియజేయుదని గోరుచు జేయుసభాకార్యదర్శి సి. పి. రామస్వామి అయ్యగారు రాజప్రకటనము నంపిరి. ఆ యంశములం దీక్రింది దొకటి, రానున్న సంధిసభకు తిలకుగారిని హిందూదేశ ప్రతినిధిగ నియోజింపవలయునని దొరతనమువారిని గోరుట. ఇతర అంశములు యూటములు జిల్లా సంఘమువారు కోరగ రాష్ట్రీయసభాకార్యదర్శి విత్రింపసాగెను. క్రిందటి సోమవారమునాడు జరిగిన వంగ రాష్ట్రీయసభయం దీయంశము విచారించబడెను. వారు యావద్భారత సంఘ సభ్యుల నిండువిషయమై తప్పకుండ తగిన ప్రయత్నములను జేసి హిందూదేశపు దొరతనమువారికి ప్రాయశ్చలయు ననిరి. హిందూదేశము తప్పుకుండ తిలకుగారిచే తన ప్రతినిధిగా సంధిసభ కంపవలయునని వాగపూయనందలి “యంగు పేటియటు” వీర్లు మరు ప్రధాన వ్యాసము వ్యాసించిరి. హిందూదేశలాభార్థము వాదన చేయుటలో తిలకుమహాశయుడే యెంతయు తగినవాడని నిరూపించుకొని జెప్పవచ్చును. అంతకంటె నెక్కుడు సామర్థ్యము గల మనిషి హిందూదేశముం డెచ్చటను గానరాడు. మరియు నతని పరిపూర్ణముగ విశ్వ సింహవిచ్చును. ఈ మహాభారతనాయకునే సంధిసభ కంపవలయునని హిందూదేశమంతయు నిశ్చలచింతతో దొరతనమువారిని గోరవచ్చును. హిందూదేశ దొరతనమువారు సలహాను విందురాయను సంగతితో మనకు జ్యోష్యులులేదు. కాతీను వారులయెడ వారు గవరచుచున్న భరింబట్టిమాత్రం సంస్కరణ సభలందొక డైరప్రాతినిధ్యము గాంచకుండుటకుబట్టియే దాని నూహించుట—వారు తిలకుగారి చేరు నంగీకరింతురనుట కేమాత్రపు అన కాళమును లేదు. అయిన పుట్టికని మన ధర్మమును మనమునిర్వృత్తింపవలయును. భారతీయులందరును నైకకంఠ్యముగ తిలకు మహాశయునే తమ ప్రతినిధిగ సంధిసభకు బంపవలయునని కోరవలయును. సంధిసభ ప్రతినిధులను గూర్చి అభిప్రాయ భేదములు విశేషముగ గన్పట్టుచున్నవి. సర్. ఎన్. పి. సింహగారా వదలికి నియమించబడలేదు. అతడు సామ్రాజ్యసభకు జ్యోయెను. కలసజేశములు, హిందూదేశములు, ఈజిప్టు, మెసఫరామీయూ మొదలగువాని విషయములూ సభలో తర్కింపబడును. అచ్చటనే సంధిసభలో జరుగజూపు అంశములు తర్కింపబడి నిర్ధారణ చేయబడవచ్చును. పిమ్మట వా సభవారు సంధిసభా ప్రతినిధుల నెన్నుకొనుదురు. ఆ సమయమున నెక్కుడు మేధాసంపన్నతయు, రాజకీయ నిపుణతయు గలవా లేళ్ళుకొనబడవచ్చును. దొరతనమువారి అభిప్రాయముల కలవడియుండుటచే సింహగారు నట్టి ప్రతినిధులలో నొకరుగ నెన్నుకొనబడవచ్చును. అంతయు గాని పాలకుల యభిప్రాయములకును తమ యభిప్రాయములకును అత్యంత భేదము గల తిలకుగారిని దొరతనమువారు సంగీకరించునట్లు గానింపను. అయినప్పటికిని మన కేలనియు “చెవిటి వానిమొందర కంఠాదినట్లే” యగునని తెలిసినను తిలకుగారిని ఎన్నుకొనవలయునని మన స్వస్వమును కోరి తీరవలయును.—అమృతబాహు ప్రతిక

బొంబయి అభివృద్ధి సంఘము:—గత ఫిబ్రవరి మాసములో కార్పొరేషను సభ్యుడుగనున్న మౌ. సర్. ఇబ్రహిం రహింతుల్లాగారు బొంబయి అభివృద్ధి సంఘముయొక్క అధికారమును ఆసంఘపు పతలను కార్పొరేషనువారి స్వాధీనము చేయవలయునని ప్రభుత్వమువారిని కోరవలయునని నిశ్చయించుకొనిరి. దీనిని గురించి కార్పొరేషనువారు రాజ ఉపసంఘముగ జేరి ప్రభుత్వమువారి కొకవిజ్ఞప్తి పుత్రమును తయారుజేసిరి. ఇయ్యది గవర్నరుగారికి సమర్పించబడినది. ప్రభుత్వసాధారణకాఖా కార్యదర్శిగారినుండి బొంబయి కార్పొరేషను అధ్యక్షులు ఈక్రింది ప్రత్యుత్తరమును అందుకొనిరి:—“1918 సం. ఫిబ్రవరి 12 తేదీని మీరింపిన కాబు అందినది. దొరతనమువారి పీను కోరిన ప్రకారము బొంబయి నగరాభివృద్ధి సంఘమువారి అధికారమును, విద్యుత్ కర్మములను మీకు స్వాధీనము జేయుటకు అంగీకరించిరి. కాని ఈవిషయము ఇండియా దొరతనము వారిని కోరుటకు ముందు కొన్ని విషయములను సవిస్తరముగ చర్చింపవలసి యున్నది. దీనికొక మార్గమును చూపుచున్నారను. మీరు ట్రిగిగురు ప్రతినిధులను పేర్కొనవలయును. పీను బొంబయిరాష్ట్రపు ప్రభుత్వముతో ముందుగ ఈ విషయములను చర్చింపవలయును. ఈ చర్చయందు మునిసిపల్ కమిషనరుగూడ పాల్గొనుటకు ఆహ్వానింపవలయును.”

బెజవాడ పురమండలములో

బహిరంగ సభ.

విశేషార్థమున.

బెజవాడ దివిజ్జా కాంగ్రెసు కమిటీ స్వరాజ్యమును
యాజమాన్యముక్రింద 8-12-18 తేదీ ఆదివారము సాయం
ప్ర. 5.30 గంటలకు బెజవాడ ఎడ్యుకేషన్ పురమండలమునందు
బహిరంగ సభ జరిగెను:—ఆంధ్ర రాష్ట్ర కాంగ్రెసు కమి
టీ కార్యకర్తలు వచ్చిన వెళ్ళుమంది ఆంధ్ర ప్రభుత్వము సభ
సలహాదారులు, పురజనులలోను బెజవాడ దివిజనులలోని గ్రామ
ములనుండివచ్చిన ప్రతినిధులలోను పురమండలము నిండిపోయె
ను. స్వరాజ్యసమితికార్యదర్శి శ్రీయత కొండవల్లి శ్రీరామ
చంద్రరావుగారు కార్యదర్శియైననుగూర్చి చెప్పి నుప్రసంగం ఆం
ధ్రవామకలగు శ్రీయత కొండవల్లి వెంకటేశ్వర శంకరులు
గారిని అగ్రాసనాధిపతియగు వసంపగారిని. శ్రీయతకుర్తపా
టి నుండరకరావుగారు (నందిగూరు) ఆమోదించగా శ్రీవెం
కటేశ్వర శంకరులుగా అగ్రాసనాధిపతియగు వసంపగారిని. వారి
ప్రారంభోపన్యాసమైన తరువాత బెజవాడ ప్రభుత్వమువారికిని
మిత్రముండలివారికిని కలిగినజయమునకు ఆభివందించుచు తీర్మా
నము అగ్రాసనాధిపతిగారు పాఠాదించగా సభ్యులు కరితాళధ్వ
నులతో ఏక గ్రీవముగా సంగీతించిరి. అటుపిమ్మట కృష్ణా గో
దావరి డెల్టాక్రిందను మెట్టతాలూకాలలోను పల్లపుభూముల
నీటితిరువకూర్చునుగూర్చి దొరతనమువారు ప్రచురించిన జి. ఓ.
(ఉత్తర) అనకపరమనియు రయితులకు మిక్కిలి వాదకరము
నియు అందులకు నీటితిరువ ఎక్కడయి రయితులకు నష్టము
ను అకాలియు కలుగుచున్నదనియు వెంటనే దారిని దొర
తనమువారు ఉపసంహరించుకొనవలయు ననెడి తీర్మానమును
శ్రీయత కార్యదర్శి నరసింహం గారు (భీమవరం)
మిక్కిలి విపులమునట్టియు మనోహరమునట్టియు ఉప
న్యాసముతో నుపపాదించిరి. ఆంధ్రమహాజన స్థాయిసంఘ
సహాయకార్యదర్శి శ్రీయత వెలగపూడి నుబ్బరావు గారు
చక్కని యుపన్యాసముతో ఆమోదించిరి. శ్రీయత బండి
బుచ్చయ్య చాదరిగారు (వల్లూరుపాలెం) తీర్మానమును బల
పర్చుచు గంభీరోపన్యాసమిచ్చిరి. ప్రజల ఇబ్బందులు తొల
గించుటకు మారుగ వర్తకస్వభావమును చూపి నీటితిరువకు
పాచ్చుచేసి ఎక్కడలాధమును పొందకున్నందుట దొర
తనపున్యాసము కాదనియు మనమొలను వివక నీటితిరువ
నెక్కడు చేసినయెడల సాత్వికనిరోధత మనలందించి
నీటితిరువకు చెల్లించుట మానివేయవలసియున్న దనియు వీరు
చెప్పినపుడు సభ్యులు కరితాళధ్వనులు చేసిరి.
ఈ తీర్మాన మేకగ్రీవముగా సంగీతించి బడిను.
మిత్రముండలికి జయముగలిగి సంధిజయమున ఈ సం
తోషసమయమునందు హిందూదేశములోని ప్రజలలో ఆనంద
మును కాలిని కృష్ణతన వెలకొల్పటకు వెంటనే రాజ
కీయ దోషారోపణమిద విచారణ లేకుండ నిష్పంధావాసకత్తు
ననుభవించు చున్నవారినిందరిని రాజకీయపు నేరములకు శిక్షిం
పబడి శిక్ష ననుభవించుచున్నవారి నందరిని విడుదలచేయవలె
నని దొరతనమువారిని కోరుతీర్మానమును శ్రీయతవేయవలెపు
రామదాసుపంతులుగారు (చదరాసు) ఉపపాదించిరి. మహ
మ్మదాలి, షాకతాలి, క్యాతుకుందరచక్రవర్తి, దర్బ చందయ్య
మొదలగు గొప్పదేశాధిపతులు నాయకులు వెళ్ళుమంది
అక్రమముగాను విచారణలేకుండను నిర్బంధితులై యన్నా
రినియు అరెండోపాటు లజపతిరాయగారు మొదలగు ప్ర
భుత్వము విశేషముల పాలెపోవ: నివర్చున దనియు స్వరాజ్య
మును పొందుటకు చేయు కృషి కాస్త్రీ) య
మయినదని దొర తనమువారు ఆప్తు 20
వ తేదీ ప్రకటనముద్వారా ఒప్పుకొనినతరువాత ఇదివరకు స్వ
రాజ్యకృషిలో శిక్షింపబడినవారిని విడుదలచేయుట సమంజస
మనియు రాజకీయభుయిగిల నందరిని విడుదలచేయవలసిన పు
జలకు దొరతనమునందు విశ్వాసమును ప్రేమయు పొచ్చు
ననియు వీరి హృదయరంజకమగు ఉపన్యాసమునందు చెప్పిరి.
ఈ తీర్మానమును శ్రీయత మహమ్మదు గులాం మొహద్దీక్ సా
హేబుగారు (బాగీసుదారు) ఆమోదించిరి. అందరిచే ఏక గ్రీవ
ముగా నొప్పకొనబడెను.

శ్రీయత వల్లూరు మార్గవా రాయణ రావు గారు
(బందరు) కిక్కిన దేశములలో బాటు సమాజముక రాబోవు
సంధిసభలో పురాతనకాలమునుండి నాగరికతకు ప్రసిద్ధి
కెక్కిన భరణిర్షమునకు కూడ స్వయంనిర్ణయముత్రిమును
సంపూర్ణముగా వర్తింపజేసి బొంబాయి నగరమందు జరిగిన

ప్రత్యేక జేషయమహాసభలోను ఆఖరి భారత మహమ్మ
దీయ సభలోను తీర్మానించబడిన సంస్కరములవైనను కనీస
పక్షముగా మనదేశమునకు వెంటనే ప్రపాదించవలె నని దొర
తనమువారిని కోరుచున్న మను తీర్మానమును సహజముగ
మధుర వాగ్దోరణి ఉపపాదించిరి. మానవకోటియొక్క భావ్య
భిప్రదికిని సౌఖ్యమునకును పునాది యగు స్వయంనిర్ణయ
ముత్రిమును విల్పము మహాశయుడు మాతనముగా ప్రతిపా
దించె ననియు యూరప్రభుత్వములలోని దేశముల నిమిత్త
మీ మాత్రిము ముఖ్యముగా పుట్టినను ఇతర భుండములలోని
దేశముల కీ మాత్రిమును వర్తింపజేయనియెడల ఎక్కువ ఆసం
తుష్టికిని అకాలికిని హేతువగుననియు మనదేశమునకు
వర్తింపజేయకుండుట మిక్కిలి అన్యాయమని యు
మైన కేమి కావలసివచ్చియు మనము మన దేశము మహా
జనసభములమునను మానలియు లీగు మూలమునకు తెలియబ
ర్పిలిచుననియు తప్పజునేయటకును సవరించుకొనవలసిన మన
కును అందరితో బాటు మాక్కు కలదని యుపన్యా
సించిరి. శ్రీయత ఆయ్యదేవర కాళేశ్వరరావు గారు (బెజ
వాడ) ఈ తీర్మానమును బలపర్చుచు తన కుటుంబమును
మేనేజిమెంటు చేసికొంటిమి. ప్రతి మనుజునకును తెలివిగల
వాడైనను తెలివివికల్పనవాడైనను ఎల్లు స్వభావముగా
మాక్కు కలదో అటులే తమ క్యవహారములను నిర్వర్తించు
కొనటకు ప్రతిదేశ ప్రజలకును స్వభావ మయినట్టియు భగవ
ద్గీర్వాణమైనట్టియు ఇంకెవరును తప్పించుటకు మాక్కులేన
ట్టియు మాక్కు కలదనియు లోపములు చేయ
ని దేశము వారు ప్రపంచములో తరనియు
బానిసవాదాధిపతియగు చేయుచున్న దినులలోను ఈస్టిండియా
కంపెనీ యుద్వోగమును హిందూదేశములో వెళ్ళు అక్రమ
క్యవహారములలో ప్రవేశించి అనేకవిధముల ద్రవ్యమును
పొగుచేసికొన్నటు అండింపబడిన జరుక్కు పట్టుదిదములలోను
పొద్దు మొట్టు సభ్యులు లంచములు పుచ్చుకొన్న వాళ్ళు
కాలములోను చాలమంది ప్రజలకు నోట్లులేని కాలములోను
నిష్పంధివాదాధిపతియగు లేక విశేషమంది ప్రజల ఆభావమున
మానిగియున్న కాలములోను ఇంగ్లాండుదేశము స్వరాజ్యము
నే కలిగియున్నదనియు ఆతివ్యలనన్నిటిని కాలక్రమమున
ఇంగ్లాండుదేశము సవరించుకొనె ననియు అటులే మనమెట్టి
స్థితియు దున్నును స్వరాజ్యము మన జన్మహక్కినియు
స్వరాజ్యము వచ్చినయెడల తప్పజు సవరించుకొని ఆభివృద్ధి
చెందురు మనియు వీరి యుపన్యాసములలో చెప్పిరి. ఈతరు
మాన మేకగ్రీవముగా ఆమోదించబడెను.

తరువాత తీర్మానము బెజవాడరాజ్యములోని తక్కిన
అన్నిభాగముల ప్రజలతోపాటు సమానమైన మాక్కులు భార
తీయులకు గూడ సొంతబడవలె ననియు న్యాయస్థానములలో
సరియైన విచారణలో శిక్షితులైనవారిని విభారతీయులను
నిర్బంధితులను కానుడదనియు వాక్వాంతుత్రియము పత్రికా
స్వతంత్రమును లయిస్సా కొనుక్కొని ఆ యుపయోగమున ధరిం
చుమాక్కును సహజస్వత్వము లనియు ఈ సహజస్వత్వము
లను కాసనరూపముగ భాంతీయులకు వెంటనే ప్రపాదించ
బడవలె ననియు తీర్మానమును శ్రీయత కాళీనాథుని నాగే
శ్వర రావుపంతులుగారు (చదరాసు) ఉపపాదించిరి. మహ
మిక్కిలి గొప్పవారు గూడ ఒక మిక్కిలి తక్కువయగు ఐకో
పిజునకంటె తక్కువగా చూడబడుచున్నటు గోపాలకృష్ణ
గోళ్లేగారు చెప్పినవియు మానవస్వత్వములే మనకులేకుండ చేయ
బడినవని య ఇంగ్లాండుప్రజలు మిక్కిలి కష్టపడి ఈస్వభావ
మాక్కులను సంపాదించుకొనిరినియు ఈమాక్కులులేనిది స్వ
రాజ్యము రాదనియు స్వరాజ్యమువచ్చినను ఈమాక్కులు లే
నిది ప్రయోజనము లేదనియు ఈ మాక్కులకై మనము విశేష
అంహోళన జరుపవలసియున్న దనియు వీరు చక్కనియుపన్యా
సమిచ్చిరి. ఈ తీర్మానమును దోష్టల కేషాన్రికాస్త్రీ వి. ఏ.
బి. ఎల్ గారు (బెజవాడ) బలపర్చుచు 1215 సంవత్సరము
మొదలు ఇంగ్లాండుప్రజలు ఎల్లు సహజస్వత్వములను సంపా
దించిరిో పత్రికా కాసనమునలను మన కెట్టి ఇక్కట్లులు కలుగు
చున్నవో ఆ యుపకాసనములకు మనకొక్కమెల్లు అణగిపో
యెకో విపులముగ చెప్పిరి. తీర్మానము స్వయంసాంగీకృత మ
య్యెను. శ్రీయత బాలగంగాధర తిలకు గారిని రాబోవు సంధి
సభకు హిందూదేశ ప్రతినిధిగ బంపవలెనని అగ్రాసనాధిపతి
గారుపపాదించగ అందరను ఆమోదించిరి. అగ్రాసనాధిపతి
గారి అంధ్యకంభిరోపన్యాసము జరిగిన తరువాత అగ్రాసనా
ధిపతిగారికి మదనములతోను మండూతరధ్వజులతోను సభ
ముగిసెను.

ఆహారపదార్థములు.

అధికారుల ప్రకటనము.

సిలిలు సన్దెయల డైరెక్టరు ఆర్. సి. ఉడ్డుగారు మా
కిటుల వ్రాయుచున్నారు:— సంయుక్త పరగణాలలోని
యొక్రిందనివరింపబడిన ప్రదేశములనుండి, కనగజు, కందులు,
పెసలు, బటానీలు, కేసరలు, బాగ్గీలు, ఇదర పప్పుదినునులను
తెప్పించుకొన వచ్చును.
అతిథులు జిల్లాలోని హతరాను పట్టణము. ఇచ్చట
కందిపప్పు, పెసరపప్పులు నిలువయున్నవి. హతరాను ఈస్టు
ఇండియను ఆయోమాగ్గమున నున్నది.
కానపురు:—ఇచ్చట పప్పుదినును లన్నియు దొరక
గలవు.
గాజిపూరు జిల్లాలోని దిల్దారు నగరము; క్షిమానయో
దిహతానుట్టులు:—ఈస్టు ఇండియను, బెంగాలు, నాగపూ
రు ఆయోమాగ్గములమీద ఈప్రదేశములు గలవు. ఇచ్చట ప
ప్పుదినునులు బాగుగా దొరక గలవు.
బాలియా: బెంగాలు నాగపురు రైలుమాగ్గమునకు,
న్నది. పప్పుదినును దొరకగలవు.
గోరకపురు జిల్లాలోని చారీచార, శిస్సాబజారు,
గోరాబజారు: బెంగాలు నాగపురు రైలుమాగ్గముననున్న
వి. పప్పుదినును ఇచ్చట దొరకగలవు.
బస్తీజిల్లాలోని కల్కీబాదు, బస్తీ, ఉస్మాబజారు,
మోహరతుగంజి, నాగారాలు: ఈ ప్రదేశములు బెంగాలు
నాగపురు రైలుమాగ్గమున నున్నవి. పప్పుదినునులు అనేక
రకములు దొరక గలవు.
గోండాజిల్లాలోని గొలనల్ గంజి, నవాబుగంజి, తులసి
పురు, తూతియాతోట, గొండారు: బెంగాలు నాగపురు
రైలుమాగ్గమున గలవు. పప్పు దినునులు మొక్క జొన్నలు
దొరకగలవు.
బాంయాట్ జిల్లాలోని నానుపురు: బెంగాలు నాగ
పురు రైలుమాగ్గమున నున్నది. పప్పు దినునులు మొక్క
జొన్నలు దొరకగలవు.
కోరిజిల్లాలోని లక్ష్మీపురు, గోలాల: ఆరే. కె.
రైల్వేమాగ్గమున నున్నవి. పప్పు దినునులు మొక్కజొన్నలు
దొరకగలవు కాని నిలువ యెక్కువగా లేకు.
సీతాపురు జిల్లాలోని ముగిరికు, తాంసనుగంజి, పట్ట
ణములు: బి. ఆర్. రైల్వేమాగ్గమున నున్నవి. పప్పుదినునులు,
మొక్కజొన్నలు కొద్దిగా చిక్కగలవు
లక్నోజిల్లాలోని మలిహాబాదు. బి. ఆర్. రైల్వేలో
నున్నది. మొక్కజొన్నలు, పప్పుదినునులు కొద్దిసరకు మా
త్రము దొరకగలదు.
సంయుక్త పరగణాలలోని వైస వివరించని ఇతరప్రదేశ
ములనుండి సరకును దిగుమతి చేయుటకు దొరతనమువారు
ఉత్తమపు ఈయజాలరు.
బర్మాభివ్యయ:— బిచ్చపుధరణ: కనీవారము వలె
మందడుగ నున్నవి. అంతగ అయ్యకము జరుగలేదు. దిశ్చబరు
ధర 827-8-0. జనవరి య 804. మూడు నెలలు ధర 815 యా
వ్యములు. చిన్నయంత్రములు 850 యావ్యములు.
కాకినాడ యష్టాధిపతి:— వేంకటగిరి సంస్థానా
ధిశ్వరుని యామోదమువై గానింపబడిన కాలిబంతి పండు
లలో రాజమహేంద్రపుర వాస్తవ్యులు అధిటిక్ అసోసియే
షనువారు, విజయముగాంచి బహుమతుల నంది వచ్చుటచే
తత్సందర్భమున కాకినాడలో నాసంఘమువారు దిశ్చబరు 1 -
వ తేదీ సాయంసమయమున స్నేహితులకు ఫలాహారములవెట్టి
యారాత్రి శ్రీకోటపర్తి చినఃఘుపతిరావు గారిచే ఆష్టాధిపాన
ము చేయించిరి. సభలో విన్యాసము నుపాధ్యాయులు గలసి
25 మంది గలరు.
వనసంస్కరణ:—గుంటూరు జిల్లా నిజాంపట్టణము గ్రా
మములో కాస్త్రీ: బి. 03 లు శోభను పుజణల ద్రవ్యలహో
యమున ప్రస్తుతి ఘోరసంగ్రామమున మిత్రముండలివారికి కలిగిన
విజయోత్సాహము ననుసరించియు, కాస్త్రీ: మాసాధిశ్వమును
బట్టియు, శ్రీవాణీకేతీ: సంఘాధిక్షాణము, గ్రామసంఘా
ధ్యక్షులును, కమిటీ మ్యూల్ అధ్యక్షులును నగు కామి-కో
దిండరామయ్యగారికి తాలూకాబోర్డు మంబరుపదవి కలిగినందు
ల కనుసరించియు వివిధవస్తువులవారికిని ఘమాన 1,000 మంది
కి మృష్టాన్నము సంతుష్టిక సుసంగబడెను.

ఆంధ్ర పత్రిక

1918-వ సం. డిసెంబరునెల 10-వ తేది

మంగళవారము.

దేశీయమహాజనసభాకర్తవ్యము

మంగళేశ రాష్ట్రీయ కాంగ్రెసు సంఘము వారు, కాంగ్రెసు ఆహ్వానసంఘమునకు కొన్ని సూచనల నందిరి. బొంబాయి కాంగ్రెసులో నంగీకరింపబడిన జన్మస్వత్వ సరిహద్దు తీర్మానము తప్పక తిరిగి యామోదించ బడవలెను. సంస్కరణముల శూన్య తీర్మానమును, పార్లమెంటులో బిల్లు ప్రవేశ పెట్టబడువరకును మార్పు జనదు. రాలేటు సంఘసూచనలు తీర స్కరింప బడవలెను. రాజకీయ నిర్బంధితులకు ఓ మాత్రము యొసగబడవలెను. 45 కోట్ల యధ్యుల చందాకు సమ్మతించ గూడదు. దేశరక్షణశాసనము శాశ్వతముగ నుండు ప్రయత్నములు ఖండింప బడవలెను. ముద్రాయంత్రణ శాసనము తొలగింప బడవలెను. ఈ సూచనలు మిక్కిలి ముఖ్యముల నుటకు సందియము లేదు. కాని వీటియందు స్వయంనిర్ణయసూత్ర ప్రతిపాదనము గాల్పించదు. కాని, ఆంధ్ర రాష్ట్రీయ కాంగ్రెసుసంఘమువారి సూచనలలో, ఈ లోపము తొలగింపబడెను. స్వయంనిర్ణయసూత్ర ప్రతిపాదనము, రాజకీయ నిర్బంధితుల విడుదల, సంధిసభకు తిలకుగారిని హిందూదేశ ప్రతినిధిగ నంగీకరించుట, లండనులో ప్రత్యేక కాంగ్రెసు సమావేశము జరుపుట, మొదలగు ముఖ్యసూచనలు, ఆంధ్రరాష్ట్రీయ కాంగ్రెసుసంఘమువారిచే గావించబడుట సంతోషదాయకము. అఖిల భారతీయ కాంగ్రెసు సంఘమువారి సమయమున, నిపుణతతో కృషి సలుపవలసి యున్నది. లండనులో కాంగ్రెసు జరుపుటకు వ్యవధిచాలతక్కువుగ నున్నది. జనవరి 15-వ తేదిన సంధిసభాకార్యక్రమము ప్రారంభమగును. అందుచే, ఈపుననే లండను కాంగ్రెసు సభ జరుగవలయును. భారతీయుల వక్షమున తిలకుగారిని సంధిసభలో ప్రతినిధిగ నంగీకరింపవలయుననియు, రాజకీయ నిర్బంధితులను విడుదల చేయువలయుననియు, కాంగ్రెసు సంఘమువారు వెంటనే యధికారులకు దెలిపి ఆదేశమును జరిగించవలయును. ఆంగ్ల దేశమునకు భారతీయులు వెడలుట కింకను పూర్వపు నిషేధము తొలగింపబడలేదు. కాంగ్రెసునాయకు లీ విషయమై దృఢముగ తమ మనోనిశ్చయమును వెల్లెబ్బుచేసెను. దేశ మన్ని భాగములనుండియు వీరికి చేయూత నొసగవలసి యుండును. ఏవంకకు దిరిగినను, భారతీయశాసనాఫల్యమున కనంతరములే గానవచ్చుచున్నవి. ఇట్టి సందిగ్ధసమయములో దైర్యము గనబడి, విఘ్నముల చాలగలిగినపుడే, భారతీయుల కక్తి సామర్థ్యములు బహుల్పి, వారి స్వపరిపాలనార్హతను చాలగలదు. భారతదేశ మీ తరుణమున కార్యసాఫల్యమున కవసర మగు ప్రచండసంచలనము చూపగలుగనా? లండను నగరములో కాంగ్రెసు సభ జరిగి, స్వయంనిర్ణయ సూత్రము హిందూదేశమున కవలంబించబడవలెనని ఎలుగెత్తి చాటుచో భారతీయుల దృఢనిశ్చయము ప్రపంచమున కంతకును ప్రవర్తముగ వెల్లడియగును. ఆంగ్లప్రముఖు లీధ్వని నాలకించి తీగుదురు.

ఇది ప్రెసిడెంటు విల్సనుగారి కర్ణపుటముల జొచ్చును. స్వాతంత్ర్య సరిహద్దుమునకు కంకణము గట్టుకొనిన బ్రిటను, అమెరికా దేశములు, భారతీయుల కోర్కెలను నిరసింప బూనవు. ఇక్కార్యము నెఱవేటుట కవసరమగు మహాత్మాహము భారతీయుల నావహించి, వారిని సత్కార్యముల జేయుగాక!

జర్మనీలో తిరుగబాటు.

జర్మను దేశములో నారంభమయిన విప్లవము క్రొవ్యుజకు పదేళ్లవృత్తతో సంతరించెనని యూహింపబడెను. కాని సాంఘికవాదులలో సతివాదుల ప్రాబల్యము హెచ్చునట్లు, తంత్రీవార్తల మూలమున దెలియుచున్నది. ఎబ్బట్ల ప్రభుత్వమునకును అతివాదులకును పోరాటము సంభవించి, బాల్టివిక్కుల ప్రాబల్య మతియించునేమో చెప్పబలము. అతివాదుల నాయకుడగు లీబ్నెక్టుగారు క్రమత ప్రభుత్వమును కూలద్రోయుటకు గావించిన క్రయత్నములు విజయము గాంచకపోయినను, వీరు తిరిగి తమ బలములను సమకూర్చి విప్లవము గలిగింప యత్నించుచున్నారు. వీరియనుచులు, ఎబ్బట్ల ప్రభుత్వమును క్రింద బడద్రోసి, హిందెరుబర్గును లాగివేయవలయునని ప్రయత్నించుచున్నారు. వీరి యుద్ధమును స్వార్థకను యుద్ధము మని పిలువబడుచున్నది. కాల్జెజాలో బాల్టివిక్కుల యుద్ధము మతి వ్యాప్తి గాంచుచున్నందున, అమెరికనునైన్యము లా ప్రాంతమునకు పరుగిడుచున్నవని యొక తంత్రీవార్త దెలుపుచున్నది. కలోనులో గూడ సోవియట్లు ప్రభుత్వాధికారమును తొలగింప ప్రయత్నింపగ, బ్రిటీషువా రాష్ట్రాసమునకు వెడలుచున్నారు. మెల్ నువిగ్గు - హల్ డైను భాగమును జర్మను సామ్రాజ్యములో ప్రజాస్వామిక ప్రభుత్వముగ నిర్మించుటకు ప్రయత్నములు జరుగుచున్నవి. బ్రహ్మచిక్కులో అంతఃకలహములు పెరుగుచున్నవని తెలియుచున్నది. ఇదంతయు, తుద కెటుల పరిణమించునో తెలియదు. జర్మనీలో నిట్టి కలవరము చేలరేగుచున్న నీ సమయమున సంధిజేసికొనుట ఏ కక్షమువారిలోనో దోచకున్నది. స్పెన్సర్ మగు ప్రభుత్వము స్థాపించబడినది, సంధి కొనసాగజాలదు. సంధి షరతులను కొనసాగించుటకు, శాంతి పెరుగుట యవసరము. ప్రాన్సునుండి స్వదేశమునకు వెడలుచున్న జర్మనులు 173 వందలను, 338 రైల్వేప్లేషనులను, తంత్రీ వంతులను, 6 మైళ్ల రైల్వే మార్గములను, నాశనము చేసిరిని తెలుపబడినది. మందుగనులు తగులబెట్టబడెనట. ఈ చర్యల జూచిన, జర్మనీలో సక్రమపరిణామమునకు మార్గ మింకను గాన్నించుటలేదు. కాని, విల్సను అధ్యక్షుడుగా రిదివరకు సూచించినట్లు, జర్మను ప్రజల స్వాతంత్ర్య ప్రవర్ధనమునకు మిత్రమండలివారు సాయపడెదరు. శత్రువు లొకవేళ సక్రమాభివృద్ధిని గాంచజాలక అంతఃకలహములకు గడంగినను అపుడైనను మిత్రమండలివారు సానుభూతితో సంతకలహములు తగ్గించి స్వపరిపాలనాభివృద్ధికి తోడ్పడెదరుగాని, స్వాతంత్ర్యోద్యమమును భంగపరుప బూనుకొనరు. స్వాతంత్ర్యోద్యమము జర్మనీలో సంపూర్ణ విజయము గాంచి, ప్రజ్యును నిరంకుశత్వము పూర్ణముగ నాశన మయ్యేనేని, మిత్రమండలివారి మహాద్దేశములు సఫలము గాగలవు.

కారణమేమి?

విశ్వేశ్వరయ్యగారు రాధమాసముల నెలపు దీసికొని రని, తెలుపబడెను. ఇందులకు కారణమేమై యుండునని, మైసూరు రాష్ట్రమునందును, బ్రిటీషు రాష్ట్రమునందును ప్రజలు పరిపరి విధముల నూహించుచున్నారు. అనేకులు, విశ్వేశ్వరయ్యగారి రిజిమిం దిరిగి మంత్రిపదవిని స్వీకరింప రని తెలుచుచున్నారు. సర్దారు కాంతరాజు ఉర్పుగారు వీరి స్థానమున దివానుగ నుండవలసి యుండగ, వారు సెలవుమీద నున్నందునను వారి కింకను దేశము స్వస్థత జెడక పోవుటచేతను, ఏ. ఆర్. బెనర్జీ, ఐ. సి. యన్ గారు కొంతకాలము వరకు దివానుగ నుందురు. విశ్వేశ్వరయ్యగారు మైసూరునకు జేసిన మేలు మరువదగినది గాను, గాలివార్త ననుసరించి, విశ్వేశ్వరయ్యగారింతటితో నుద్యోగమును చాలించు కొనవలసి వచ్చుచో, ప్రజలకు వివాదకరముగ నుండక మానదు. ఏది యెటులున్నను, మైసూరు ప్రభుత్వమువారి విషయమై ఎల్ల సందియములు బొయనటుల నొక ప్రకటనమును వెలువరుచుట భావ్యము. లేనియెడల, విపరీతపు టూహలు ప్రబలి, అశాంతి కెడమాయవచ్చును.

సర్ మైకేలు ఓడ్యయరుగారి వింతచర్య

ప్రబుద్ధుని పత్రికలో ప్రచురింపబడిన సర్ మైకేలు ఓడ్యయరుగారు పంజాబు శాసన నిర్మాణసభలో నొసగిన యుపన్యాసమును, అందువైని పత్రికా సంపాదకుని యభిప్రాయములును సత్యదూరములని పంజాబు ప్రభుత్వమువారి భిప్రాయపడి, పత్రికాప్రతినిధి శాసననిర్మాణసభలకు రాగూడదని, నిషేధపుటుత్తరు వంపిరి. ఇట్టి కఠినపుటుత్తరు విడివర కే ప్రభుత్వము వారును గావించి యుండలేదు. ప్రచురింపబడిన ఉపన్యాసములోని పొరబాటులకు, పత్రికాధిపతి విచారము సూచించెను గాని, పత్రికాభిప్రాయములకు సూచింప నవసరములేదనియు, అవి సమంజసములేయనియు, సంపాదకుడు తెలిపెను. సర్ మైకేలు ఓడ్యయరుగారు తనపదవిని చాలించుకొను సమయమున, పూర్వపు చర్యలకన్నను వింతచర్య కొడబడుట సక్రమపరిణామమే గద!

వంటలు బిల్లు

మెయిలుపత్రిక యిటుల వ్రాయుచున్నది:

“ఈ సంస్కారు లెల్లరును అల్పసంఖ్యాకులు మాత్రమే. అధికసంఖ్యాకు లీ సంస్కరణమునకు ప్రతికూలురుగ నున్నారు. సంఘసంస్కారుల యభిప్రాయము తెలుసున్నను, వీరు నెఱవేర్చదలచిన కార్యము, వీరి కక్తికి మించినది. ఈ సంస్కరణమున కింకను తరుణము రాలేదు. హిందూలలో నిదివఱకున్న సంక్లిష్ట విషయములకు క్రొత్త చిక్కులను జేర్చుటచే జనించెడి కష్టముల నెదుర్కొనగల శాసనాధికారి అతిసాహసముడై యుండవలెను.”

సంస్కరణముల నాచరణలో బెట్టదలచిన స్వల్పసంఖ్యాకుల స్వత్వముల గాపాడుటకే గాని, అధికసంఖ్యాకుల స్వత్వములకు భంగము గలిగించుట కీ శాసనము ప్రవేశపెట్టబడుట లేదని మెయిలుపత్రిక గ్రహించలేదు గాబోలు!

$$=:\textcircled{\text{C}}:\text{O}:\textcircled{\text{C}}:=$$

పూర్వోక్త కార్యక్రమమును బట్టి చూచినచో
 ఈ కార్యాలయమున నిర్వహించు బాధ్యతాయుత మైనట్టియు
 పరమగోప్య మైనట్టియు విశేష కార్యభారము నిర్వహించబడు
 చుండుట స్పష్టమైనది కలదు. ఇట్టి యంతిటి కార్యభారము
 నిర్వహించుగ సకాలమునకు నిర్వహించుట బడుచుండుట కార్యాల
 యోద్యోగులందరి గట్టితనమునకును ప్రతిబలపరచునము. కను
 కనే, వివిత్కార్యాలయ కార్యవర్గ మేదాన్ము గారు 1917
 ఆగష్టు 1-న తేదీని పనిచాలించుకొన్న సందర్భములో ఎస్.
 ఎస్. ఎల్. సీ. బోర్డువారును యూరోపిక్ న్యూజు
 ఎడ్జుమిశేషకో బోర్డువారును వివిత్కార్యాలయకార్యమును
 గొ. ప్రోటోగారును కారినీ విశేషించి క్లాఫించుటయు ప్రభు
 త్వమువాని నైతము దాని నామోదించుటయు తీర్చిదిద్దెను.
 ప్రస్తుత మా కార్యవర్గపదవిలో ఎన్న డి. ఏ. చంద్రా గారు
 కూడ మేదాన్ము గారినీ ముఖపించునంతటి మంచివారగుట
 సంతోషకారణము. ఇంతకుముందో యధ్యక్షుల
 యొద్దను ఎందరో కార్యవర్గులయొద్దను పనిచేసి యుండిన
 యే తిత్కార్యాలయకార్యసాధకులు ఆర్. కృష్ణరావు భాష్యే
 గారే ఈ కార్యాలయముయొక్క యిప్పటికారవర్గీతికి ప్రధాన
 కారకులగుట యతిశయోక్తి కాఁజాలదు.

విరోధాన్ని విరామము

(రైతుల విజయము)

జగ్జనులకు శిక్ష.

లండన్, డిశంబరు 4:—పక్షాధిపతియైన కెయిజరును పట్టి విచారించుటకు నని ఇదివర కవుండే బ్రిటిషు దొరతనము వారు మిత్రమండలికి నిషాధ్న చేసియుండిరి. జగ్జనులు గాని చిన నష్టమునకు వీనుండి ఎంతవరకు నష్టపరిహారమును రాబట్టగలనో తెలిసికొనుట కొక సంఘ మేర్పరచబడినది. మిత్ర మండలికి నష్టము లేకుండగ జగ్జనులు ఎంత మొత్తమును నష్టపరిహారముగ నీయగలరోగూడ అంతర్విమర్శించుట సంఘ మువారు ఆరంభించినారు. ఈసంగతి నిశ్చయింపబడిన సామ్యము రాబట్టుటకు తగిన చర్యను దీసికొనెదము. సంధి పూర్తియైన పిదప నిష్పందించబడిన జగ్జనులు వారి స్వతః మానకు పంపబడుదురనియు మరల జగ్జను లెవరు ఇంగ్లాండు లో ఆడుగిడగూడదనియు బోనగ్గా గారు ప్రకటించిరి.

వెండిమార్కెటు

లండన్, డిశంబరు 5:—మాంటేగు కంపెనీ వారిట్లు ప్రకటించిరి:—మార్కెటునందు మార్పు లేదు. ఎచ్చటను పని కనపడదు. ఎగుమతులను జేయుటకు లై సెన్సు రీయబడి ననే తత్వ పని మరుకుగ జరుగదు. హంబూయిమార్కెటు మా ర్కెటు కొంచెము గట్టిపడినది.

ప్రాన్సు

బెర్లియము రాజుగారు.

పారిసు, డిశంబరు 7:—హానాను వారాసంఘమువారిట్లు ప్రకటించుచున్నారు:—బెర్లియము రాజదంపతులు ప్రాన్సునందు కడపిన రెండవదినము గురువారమునాటి విజయోత్సవమునలొందుడను. వారు ఉత్సవము నెంత యధికముగ ననుభవించిరో అంత యధికముగ దానవిరాళములను గూడ జేసిరి. రాజుగారు బెర్లియమునైనట్లల ఆసుపత్రికి మోటారుబండిపై వెల్లిరి. రాణిగారు గుడ్ డ్రైవ్ నాడు. జగ్జను గుండుబెబ్బతగి లిన నెంటునర్వయముచర్చించుచుచు మధ్యాహ్న మైన వెంట హోటల్ డెలియాయందు వారి కాతిధ్య మొనగబడెను. ప్రజలత్యుత్సాహమున జూపుచుండ రాజదంపతులు శుక్రవారము రాత్రిని పారిసునగరమునండి వెళ్ళిపోయిరి.

ఆల్సెసులోరైను సందర్శనము

పారిసు, డిశంబరు 7:—పరానుదేశాధ్యక్షులగు ప్రెసి డెంటు పాయింకేరుగారు ఆదివారమునాడు ప్రభుత్వర్యాయము మెట్టునగరమును, సోమవారమునాడు సైన్సుకోపురమును సందర్శించెదరు. ప్రజాప్రతినిధులును, సేనాధిపతులు ప్రభుత్వ నభ్యుదయముగూడ వచ్చెదరు. రెండుపురములందు సేనాధిపతీలన జరుగును.

అంతర్జాతీయసభ యేర్పాటులు.

పారిసు, డిశంబరు 7:—పారిసునందు నిన్నటి రాత్రి అధికారులు ప్రకటించిన ప్రకటనమునందు ప్రెసి డెంటు విల్సన్ గారు రాబోవు తేదీవారమునాడు పారిసు నగరమునకు వచ్చెదరనియు, శుక్రవారమునాడు ప్రెస్టురేవునందు ఓడదొంగదగి యు వాస్తవముగూడ చెప్పబడినది. అంతర్జాతీయసభ సభయందు, సంధిరాములములు ప్రెసి డెంటు విల్సన్ గారికి స్వాగతమునము లొసగిన వెంట డిశంబరు 17వ తేదీని పారి సు నగరమునందు విశేషమంత్రవర్గ కార్యాలయమునందు ప్రారంభమగును. లాయడు జార్జి, బోనెగ్గా, బ్యాగు, బారన్సు గార్లు బ్రిటిషుప్రతినిధులుగను, ఆర్లాండ్ బారన్ సోనో గార్లు ఇటాలియను ప్రతినిధులుగను, ప్రాన్సు ప్రతినిధులు మువ్వరు ను, ఇంకోక రాయబారియు నుండుననియు ప్రకటించబడినది. ఈ సమావేశమునందు మంత్రీకార్యకర్తకార్యక్రమము జనవరి 15-వ తేదీతో నంతమగును. తరువాత జగ్జను రాయబారులతో సంధిరాయబారములు ప్రారంభమగును. ఏలీలు మాసాంతము ననో, మేముస ప్రారంభమునో కడపటి సంధిశ్రమను సంత కము లుంచును.

ఫ్రెంచిలను ముట్టడించుట.

పారిసు, డిశంబరు 8:—ఫ్రెంచిలను ముట్టడించుటకు గూర్చి క్లెమెంకో గారు భయోజ్ఞకరముగ ఒకరింతి వార్తను జర్రుపికి బుడిచిరి.

పరాను రాజ్యాధ్యక్షుడు మెటిజలో ప్రవేశించుట.

లండన్, డిశంబరు 8:—పోయింకేరు గారు మెట్టు జులో ప్రవేశించినపుడు వీరికి ప్రజలు బహువరము పట్టిరి. ఉత్సాహము వర్ణనాతీతముగ నుండెను. డెప్యూటీ ప్రభువు గారు పో యింకేరుగారిని ఆనుసరించిరి. ఇతర రాజ్యాంగవేత్తలు గూడ వెంట చనిరి. ఫాకు నేనానిగారు వీరిని ఆహ్వానించిరి. బోమరు, పెట్రెయిం, హేగు, వెర్మింగుగార్లు కూడ వీరిని సత్కరించిరి. పోయింకేరు గారు క్లి మెంకో గారిని బహిరంగముగ కాగిలించుకొనిరి. ఆమెరికా పరాను సైన్యములు పోయింకేరు గారి గౌరవాధ్యము కవాతుపల్పిరి. తదనంతరము వీరు నగరము లో ఊరేగిరి. నగరమంతయు ఆలంకరించబడినది. ప్రజలు వీరు కేటముల సెక్కిపోవుచుండ వీరివైపునులు జల్లిరి.

అమెరికా

అమెరికా

పూర్వపురపురము

లండన్, డిశంబరు 4:—అమెరికా సంయుక్త రాష్ట్రములవారు మిత్రమండలిపక్ష మవలించుట ముఖ్యమైనది. ఇయ్యది వారివిధి. బ్రిటనుకు గొప్ప నౌకాదళము అవసరమని మనము ఒప్పుకొనవలయును. యునై టెడ్డు స్టేట్సుగూడ నౌకాదళము అవసరమని మనము ఒప్పుకొనవలసివచ్చి. స్పిట్టగు లాండువిధానము నవలించితి అమెరికను లండనును సైనికా భ్యుదయము బడయవలయును. సముద్రస్వాతంత్ర్య మన భావి కాలమున సమరము మరల ప్రారంభమయ్యేనేని ఇంగ్లాండు తన నౌకాదళమును ప్రయోగించి కాపాడుకొను అవకాశమును కలుగ జేయవలయును. వర్తమాన ఫెర్రాసంగ్రామమున ఘన ముగ బోరి ప్రమాదమును ప్రతిఘటించినది: అటులనే భావి కాలమునగూడ ఎట్టి అభ్యంతరము లేకుండగ నుండునట్లు మ నము సముద్రస్వాతంత్ర్య సమస్యను సురుద్ధించవలయు నని రూజువెల్టు గారు నడిచిరి. బ్రిటిషువారు జయించిన అధినివేళ ములను బ్రిటిషువారే ఉంచుకొనవలయును. యుద్ధ కాలమందు శత్రువులు పరామార్కాల్వలో చొరకుండ దానిని మనస్వాధీన ములోనే యుంచుకొనవలయునన్న మనోనిధాంతమును మర చిపోరాడు. దానిని మనము ఆవలించవలయును. యూరపు ఏషియా, ఆఫ్రికావిషయములో జోక్యము కలుగజేసికొనుట తగదనిరి. బ్రిటిషు,పరాను,ఇటలీవారు జగ్జనులను లోబరుచు కొన్నింటి యునై టెడ్డు స్టేట్సువారు చేయలేదని రూజువెల్టు గారు నడిచిరి.

లండన్, డిశంబరు 4:—సామ్రాజ్య సాధన సంపత్తి

అభివృద్ధి సంఘమువారు తూర్పు ఆఫ్రికాలో దేవదారు చెట్లను వృక్షగ సాగుచేయుచున్నారని తెలుపుచున్నారు. ప్రపంచమున ఇట్టి మంచి వృక్షములు లేవు. పెననులులను చేయుట కివి చాల ప్రశస్తమైనవి. ఇట్టిమంచి కలవ మరెందు ను దొరకదు. దీనితో చేసిన పెనసులులను అందరును నిస్సందియ ముగ కొనెదరు. ఇంత ముఖ్యమైన చెట్లను తూర్పు ఆఫ్రికా వారు వంటచెట్లగ ఉపయోగించు చున్నారు. కొన్ని వృక్షముల క్రితము పేరుగారు ఘనతమకు 1 కి 10 పిల్లుగులను యిచ్చి వృద్ధి పీయాలో పెనసులు జేయుటకు దేవదారు కల పును కొనెడివారని ఈసంఘమువారు తెలియజేసిరి. ఈకలవ నానాటికి సరఫరా తగ్గి పోవుచున్నది గూడ తెలుపబడినది.

ప్రెసి డెంటు విల్సన్ గారు యూరపునకు

బయలు దేరుట

లండన్, డిశంబరు 4:—గత సాయంత్రము విల్సన్ గారు సనీసుమేతుడై యూరపునకు బయలుదేరిరి. లాక్ నెంగు వైటు, రేవు అడ్మిర్లు గ్రేవోక గారు మున్నగువారు విల్సన్ దంపతులను ఆనుసరించిరి. సేకు వీరు 'హర్బి వాషింగ్టన్' నౌక వెక్కిరి. తక్షణమే పొగయోడ బయలుదేరినది. ఆరు వారములవరకు వీరు అమెరికాకు రారు. సంధి సమావేశమునకు ముందుగ విల్సన్ గారు లాయడు జార్జి క్లెమెంకో, సీవారు ఆర్లాండ్, అల్బర్టు రాజుగార్లతో ముచ్చటించెదరు. వీరితో ముఖ్యులు సంధిమరతులనుగూర్చి ఆలోచించెదరు. ఇంగ్లాం

డు, ప్రాన్సు, ఇటలీ, బ్రిటన్లులను సందర్శించెదరు. రణరంగముల నన్నిటిని వాచెదరు. 'ఆమెరికా స్టోటిల్స్' 'హర్బి వాషింగ్టన్' పరానుతీరమును కొంచెముదూరము ఆహ్వానించి రేవుకు తీసికొనివచ్చును.

జర్మనీ

లండన్, డిశంబరు 1:—బ్రుక్సింగ్స్ లో రెడ్ గార్డు ప్రస్తు ముప్రసిద్ధ బ్రిటు మాస్సారమును రణముఖమునండి మంలి పోవుచు ఫెర్రాముగ పోరాడిరిన తీజరుజ్యూటింగు పత్రిక వ్రాయుచున్నది. మాస్సారము తమ అధికారుల యజ్ఞప్రకారము పురపాలకసంఘ ఆహ్వానప్రతినిధులవై ఫిరంగులను ప్రయోగించి రి. రెడ్ గార్డు మంలి తన ఫిరంగులను వీరివై ప్రయోగించిరి. దీని వలనప్రజలు కోపావేశులై అధికారులను వారి అశ్వముల నుండి క్రిందకు లాగి పురపీఠుల వెంట వరుసగ పోవలయు నని నిష్పందించిరి.

లండన్, డిశంబరు 6:—కొల్లెటిజిలో ఆరాజకము ప్రబలముగ నుండుటచే దాని నడంబుటకు అమెరికను సేనలు పొగబడ్డలో తొందరగ ప్రవేశించిచున్నవి.

జర్మనులు తిగులబెట్టుట.

లండన్, డిశంబరు 6:—172 వంతెనలు, 289 ధూతు కేట విక్రాంతి స్థలములను జర్మనులు వెతుకకపోవుచు నాశన మొనర్చిరిన ఉత్తర యానపదారి సంఘమువారు తెలుపు చున్నారు. తింతి తిగలను, దూరశ్రవణ వంతెనలను పూర్తిగ విధ్వంస మొనర్చిరినీ నుడువదగును. యానపదారులు 6 మైళ్ళ ప్రదేశమువరకు నాశన మొనర్చబడినవి. జర్మనులు ఆవేశకు ప్రేలవలయునని ఏర్పరుచుకొన్న మందుగలు ఇంకను ప్రేలుచునే యున్నవి.

బ్రిటిషువారు కొలోనులో ప్రవేశించుట.

లండన్, డిశంబరు 8:—అనుకోన్న ప్రకారము రెండురోజులు ముందుగనే బ్రిటిషువారు మరఫిరంగుల పటాలముల సహాయముతో కొలోనులో ప్రవేశించిరి. అల్లులను ఆపు జేయుచున్నారు. సోనియలులు ప్రజాపాలనాధికారులను తొలగించుటకు ప్రయత్నించిరి. న్యాయవ్యవస్థలోను జర్మను సామ్రాజ్యమున పెల్లింగ్సు హాస్టిక్ ప్రజాప్రతినిధి ప్రభుత్వము నెలకొల్పబడు నని హాంబర్గునుండి సమాచారములు ప్రకటించబడినవి.

జనరలు మెకెన్సెను సేన.

అంబర్గ, డిశంబరు 8:—హెర్బెన్సునునందున్న జనరలు మెకెన్సెను సేన పరాను సేనాధిపతికి తమ ఆయుధములను వశపఱచును. ఇతరులు హాంబర్గును అధికారులకు తమ ఆయుధములను వశపఱచుదురు.

మొయున్ననందు కలవరము

లండన్, డిశంబరు 7:—మొయున్ననందు మరల కలవర మారంభమైనది. యుద్ధసంబంధ సామగ్రిల స్థానము లన్నియు దోచుకొనబడినవి. అ నేవలకు విశేషనష్టములను గలిగెను. కొలోనునందును తీవ్రకలవరములు జరిగినవి.

జర్మను ప్రభుత్వపు కలవరములు.

కో వెక్ హేగను, డిశంబరు 8:—ప్రభుత్వవర్గ సభ్యులను వైరుచేయుట తెలియకచ్చినోడనే సైనికులును సైనికులసంఘ సభ్యులును హెర్లై ట్నెట్సు నుత్సాహముచు హెర్ ఎబర్టు, షిడ్లెను అను వారలు ప్రభుత్వవర్గము నుండి తొలగిపోయిరినని కేకలు చేయుచు రిస్సెన్సుసభాపరిషదునకు నడిచిరి. అచ్చట హెర్లై ట్నెట్ బోర్ అనువతము వారికోర్కెలు యోచింపబడునని వాదన మొనరించిరి.

"హెండ్లెస్సు నణచివేయును" అనుఅక్షరములు చెక్కబడిన పతాకములతో రెండు ఉత్సవములు జరిగినవి.

సైనికోద్యోగులు సైనికులసంఘముండలెనిన కొలను హెర్ ఎబర్టు తీసి వశపఱచరలె నని చెప్పిరి. ప్రభుత్వమువారి క్రిందమున్న సైనికులు నడుచుచున్న సైనికవర్గమువై తుపాకులను మరఫిరంగులను గాల్పిరి. 23 మందికి మరణములును 40 మందికి గాయములును కలిగెను. ఈ సంతోధమునకు స్పష్టముకావారే కారణమని వాద్యులు పత్రిక వ్రాయుచున్నది. విశేషకార్యాలయమును ముట్టడించి ప్రభుత్వవర్గమును తొలగించుటకు నూహింపబడినది పుకారులు గలవు.

సోవియటు ప్రభుత్వవర్గము.

అ.స్వర్ణం, డిశంబరు 8:— బెర్లిన్ నుండి ఈ క్రింది తంతివార్త వచ్చినది. సోవియటు ప్రభుత్వవర్గమువారు రిస్కాను సభామందిరమున సభివేయించుచుండగా గార్డు పటాలమునకు ఒక లెప్టినెంటు ఆచుట్టికి సోవియటు ప్రభుత్వమువారి యుద్ధపులతో పని సల్పుచున్నాడనని ప్రకటించి సోవియటు ప్రభుత్వవర్గమువారిని బంధించెను. లెప్టినెంటు ఉద్ధవుల ప్రకారమే జరిపింబడును. కాని యుద్ధపులన మోసపుచ్చబడిన. ఈయనవ్యూహ సౌకర్య బంధింపబడిరి. విశేషాంగ కాన్యాలయములో సద్యోగములకు నున్న తక్కిన యిద్దరును పారిపోయిరి. ఆ లెప్టినెంటు కూడ బంధింపబడిన.

అండను, డిశంబరు 8:— ఎస్టోనియా, లివోనియాలో పరిస్థితులు చాలభయంకరముగ నున్న పని తెలియుచున్నది. జర్మనులు ఇంటికి పోవుచున్నారు. అధికారమునకు బోలిషి విటల వాస్తవమైనది. ఏమైన మోక్షము కలుగవలయునన్న బెర్లిన్ నుండియే కలుగవలయునని మితవాదులు ఆశించుచున్నారు.

కెయిజరు

తటస్థజేయుల యభిప్రాయము.

అండను, డిశంబరు 9:— హేమల్ నున్న ట్రైముప్రతి కావితభుద్యులు తెలుపుచున్నాడు.— రాజ్యపరిత్యాగ మొనర్చిన కెయిజరును, యితర జర్మను రాజులను సాధారణ అధికారులుగాగ, వ్యక్తిత్వములేమిగాని హేమల్ వారు ఎంచుకొనదనియు మిత్రమండలి యభిప్రాయము ననుసరించియు క్రొత్త నిర్మితమైన జర్మను ప్రభుత్వమువారి యభిప్రాయము ననుసరించియు, వీరిని ఆదరించవలయునని తటస్థజేయు కార్యనిర్వాహక సంఘమువారు తీర్మానించుకొనిరి. మిత్రమండలియు క్రొత్త జర్మను ప్రభుత్వమువారు ఈ విషయమై ఒక నిర్ణయభిప్రాయమునకు రావలయు ననియు తీర్మానించిరి.

ఆస్ట్రీయా

అండను, డిశంబరు 8:— ఆస్ట్రీయాలో విభజించబడిన క్రొత్తజేతుల సరిహద్దులలో యుద్ధము జరుగుచున్నదని నలుదిశలనుండి తెలియుచున్నది.

బొంబాయి కాసనసభ.

బొంబాయి కాసనసభవారి శీతకాల సమావేశము నిన్నటివరకైనా ప్రారంభమయ్యెను. గవర్నరుగారు సభాధ్యక్షమును వహించిరి. ప్రారంభమున పరంజిగా టిల్లాక తీర్మానము నుపసాదించిరి. ప్రస్తుత సమావేశమున బ్రిటిషు సామ్రాజ్యమును, మిత్రమండలియు బడసిన పరిపూర్ణ విజయమునకు సభ్యులుచాల పంపిణీచిరియు వారు చక్రవర్తిగారిని అభినందించుచున్నారనియు చక్రవర్తిగారికి తెలియజేయవలసివదని ఈ సంఘమువారు గవర్నరుగారిని కోరుచున్నారు. తీర్మానము నుపసాదించునపుడు ఈ యుద్ధమున చక్రవర్తిగారి కంటే నెక్కుడు శ్రమపడినవా రెప్పుడును లేదనచు వారు గంగోపన్యాసమును గావించిరి. ఏ స్వాతంత్ర్య స్వేచ్ఛా వ్యాయమాత్ర సంగ్రహాన్నిమి మహాయుద్ధము సంభవించెనో అనూత్రములను సామ్రాజ్యమందంతటను వ్యాపింపజేయవలయునని వారు పలికిరి. అనధికారసభ్యుల నేతమంది హృదయపూర్వకముగ తీర్మానమును బలపరిచిరి.

అనధికారసభ్యులచే నుపసాదించబడి తీర్మానము అనధికారసభ్యులచే బలపరచబడుట చాలమంచిదని పలుకుచు గత 4½ వర్షములనుండియు చక్రవర్తిగారి రూపమును చేయుచుండిన పరిశ్రమనుగూర్చి పరంజిగారు చెప్పినదానిని హృదయపూర్వకముగ నంగీకరించిరి. ఈ తీర్మానమును చక్రవర్తిగారి కంటట యుచితమని గవర్నరుగారు నూచించిరి. సభ్యులందఱును హృదయపూర్వకముగ తీర్మానము నంగీకరించిరి.

ప్రశ్నోత్తరము లైనవెనుక ప్రత్యేకసంఘమువారు చేసిన మార్పుల సమీక్షముగ కాన్యైకేలుగారు కాటచు కంప్రైజు బిల్లును రెండవసారి ప్రవేశ పెట్టిరి.

సంఘమునందలి సభ్యులందఱును ఎన్నుకొనబడవలయునని ఉపాసనీగారు చెప్పిరి.

బిల్లునకు నేక సవరణలు చేయబడిన గాని ఒక్కటికన్న ఒక్కటికన్న నిర్దిష్టములయ్యెను. బిల్లు మూడవసారి చదువబడి ఎక్కుడుమందిచే నంగీకృతమయ్యెను.

మురల్దారు సమితిసభ.

డిల్లీ సమావేశము ప్రతినిధుల వసతులు.

డిల్లీ, డిశంబరు 4:— రేపు డిల్లీనగరమున జరుగబోవు అభిలభాత మురల్దారు సమితియొక్క 11 వ సమావేశ సందర్భమున ప్రతినిధుల వసతులపడుచున్న ఆహ్వానసంఘమువారి విషయములను ప్రకటించుచున్నారు:

(1) సమితిసభ డిశంబరు 30, 31 తేదీలనుండి సమావేశమగును. ఆనంతరమైనయెడల జనవరి 1 వ తేదీనాడు సయితము సభ జరుగవలయు.

(2) సభకువచ్చు ప్రతినిధులకు డిశంబరు 28 వ తేదీనుండి జనవరి మొదటి తేదీవరకు భోజన, బసల యేర్పాటులు చేయబడును.

(3) ప్రతినిధుల బసల, భోజనముల యేర్పాటులకి క్రింది విధముగ వైకము వినియోగము చేయవలయు.

హైందవ పద్ధతుల ప్రకారము నివసించువారికి దినము నకు రూ 8 లు

ఇ. యూరోపియను పద్ధతుల ప్రకారమును వారికి దినమునకు రూ 12 లు. హోటలులో నుంచినయెడల దినమునకు రూ 12 లు. చార్జి చేయబడును.

(4) ప్రతినిధులను స్వేచ్ఛు నుండి బసలకును, బసల నుండి స్వేచ్ఛునకును తీసికొని పోవుటకు బండ్లకు ఉచితముగా నుష్టయి చేయవలయు.

(5) సభకు వచ్చు ప్రతినిధి ప్రేక్షకులు తమ రాకను, డిశంబరు 20 వ తేదీలోపుగ డిల్లీ ఫెటెపురమునకున్న సభాహోద సంఘకార్యదర్శులకు తెలుపవలయును. వీరికి దినమునకు తరువాత వచ్చు ఉత్తరము ప్రకారము ప్రతినిధులకు సౌకర్యములను కలుగజేయుట కష్టతరము. ఉత్తరములందు తాము హైందవపద్ధతివైతే ఈ యూరోపియనుపద్ధతివైతే నుండుదురో తెలుపవలయును.

ఈ సభాసమావేశము జేరచుకొనున చాల ముఖ్యతరమైనది. కావున ప్రతినిధులు తమ మిత్రులందరిని సభకు పిలుచుకొని వచ్చి సభ జరుగవలయుగా నిర్వహింపబడుటకు సహాయము చేయుదురని నమ్ముచున్నాము.

దేశీయమహాజనసభ.

డిల్లీ సమావేశము.

నంగరాష్ట్రమువారి అభిప్రాయము.

నంగరేజీ కాంగ్రెసుసంఘమువారు, డిల్లీ శాఖకు మహాజనసభాహోదసంఘమువారు విత్తు తీర్మానములను తయారు చేయునపుడు ఈ క్రింది విషయములను తప్పక గమనింపవలయునని కోరుచున్నారు:— (1) జేతీయమహాజనసభవారు బొంబాయినందలి ప్రత్యేకసమావేశమునందు వ్యక్తిత్వాతంత్ర్యములవిషయమై చేసిన తీర్మానమును ఆంగీకరింపవలయును.

(2) బొంబాయినందు చేయబడిన రాజ్యాంగసంస్కరణ ప్రజాభిప్రాయ సార్వమెంటువారు రాజ్యాంగని వేదికమును కాసన రూపముగ దెచ్చునంతవరకు మార్పు చేయకుండగు.

(3) రౌటుకమిటివారి నూచనలకు భుజింపవలయును.

(4) రాజకీయ నిర్బంధితులకు, భయిదీలకు తక్షణమే విడుదల చేయవలయును.

(5) యుద్ధనిరాశ్రయమునకు 45 కోట్ల రూపాయలు విరాళముగా నీయబడవలసినది తీర్మానించవలయును.

(6) జేతీయకాసనము కాన్యైకముగా చేయబడునపుడు తత్వములను భుజించవలయును.

(7) పుత్రికాకాసనమును గర్హించవలయును.

ప్రశ్నోత్తరములు.

బొంబాయి, డిశంబరు 6:— సింధుగోనున్న జాడీములకు విమానము న్యాయస్థానము ప్రధానవ్యాఖ్యానముగ మారు నాయని జి.ఎం. భుట్టి వ్యాఖ్యానమునందలి—లా సాదీగ్ ప్రశ్నకు ప్రభుత్వమువారిట్లు ప్రత్యుత్తర మిచ్చిరి: ఈ విషయము దొరతనమువారు ఆలోచించుచున్నాడు. కాని ఆవిధానము, అనివారములు ఇందు ప్రజలకు తెలియజేయ దలంచకొనలేదు. మహమ్మదీయ విద్యార్థులకు ఉచితముగ చదువు చేర్చు విషయమునుగూర్చి బాక్ బహుమారు ఇబ్రాహీం హ్యోము బూతుగారుడుగ దొరతనమువారి మాన్యమిత్ర పాతశాలలందు నున్నవీయ విద్యార్థులకు వేయికి 917-18 సం॥ 152, 1918-19 సం॥ తప్పకమున 31-3-18 తరువాత 15-5 వరకు ఉచితముగ చదువు జేర్చబడుచున్నదని దొరతనమువారు తెలిపిరి.

బెర్లిన్ మహాసభవర్గము.

క్రిందటి ఆదివారము లాహోరులో పెన్సిలవేనియానగర జరిగెను. టెక్సాస్ వెస్టును మంజురయతము నిడిపోయెను. బెర్లిన్, కాన్స్టాన్, కాన్స్టాన్, అప్పుడు అమ్మాయులు గారును మితవాదుల తరపున డిప్యూటీ వ్యాఖ్యానము నిసగిరి. తరువాత మరొకందఱును కొన్ని అభిప్రాయభేదములను అనంత ఆశయ మొక్కటియే గావున స్వపరిపాలనా మండలమున కక్షిరంచనలేక కృషి చేయవలయునని వాదకృహించిరి. స్వపరిపాలనా నో ద్యమమున పంజాబీయులు మార్గదర్శకులుగ నుండి జేరవచ్చునగును, దైన్యరంతులుగను, ఉండి జేరనేవారము త్యాగముల జేయవలయునని చెప్పిరి.

పంజాబీయులు తమపనిని నిర్వర్తించుటకు సిద్ధముగ నుండవలయుననే గాని జేరవలయునని పాటింపకూడదనియు ఆరకావి మిచ్చినవెంటనే తాము స్వపరిపాలనావ్యాధి ప్రకటించగలమున మనయు, వెనెడెంటు విల్లును మొదలగువర జేయుటకంటె మనజేయుట మూలముననే స్వపరిపాలన లభించునని తన యభిప్రాయమనియు కాన్స్టాన్ గారు చెప్పిరి.

జేరనేవారము పంజాబీయులు తమ స్వస్వమును విడుదల నిర్ణయముగ నుండవలయుననియు పంజాబులో హిందూ జేరనేవాసులుగని నోదానిని నెలకొల్పవలయుననియు కాన్స్టాన్ గారు చెప్పిరి.

జాతి మత భేదములకు వీడి అందఱు నైకమత్యము వహించి స్వపరిపాలనా మేకముఖత నందఱుకు ప్రయత్నింపవలయునని సాహిబ్జాదా ఆఫ్ అమ్మాయులుగారు ఉరుగు భాషలో ఉపన్యసించిరి.

పభాధ్యక్షులగు డాక్టరు గోటల్ చందనారాంగుగారు గంగోపన్యాసము గావించి బెర్లిన్ గారును తదవచయమును విశేషకాలము చీలిక నిట్లుంచక వెంటనే జేతీయమహాసభలో జేరుదురుగాక యని కోరిరి.

కిరసనాయికజాతు:— తమకు గ్రామమునందు నాలుగు దినములనుండి కిరసనాయకులు మూసివేసిరి. ముఖ్యమయిన యువ్యోగ్యుల గృహము లందు దప్పగ్రామముంతయు రాత్రి 10 వ ముఖ్యలేయే నిద్రింపవలసి వచ్చినది. గ్రామముంతటను ఇన్స్పెక్టురువ్యాజ్యరములు తీరముగనుండుటచే రాత్రి 10 గడిపుట బహుకష్టతరముగ నున్నది. ఈ తాలూకా తహశీలుదారుగారు పేటలో నొక సామకారికిని ఊరిలో సుక సామకారికిని లై సెన్సు ఇచ్చియున్నారు. ఈ లై సెన్సు వారములో జాలనుండి అయిలలోనికి వచ్చినది. అప్పటినుండి యు ప్రజలు పడునిబ్బండి యింతింతని చెప్పవలసిగాదు. మొట్టమొదటికి రెండుగంటలమాత్రము కాని అర్థ గంట మొదట రెండుదినములు మాత్రము అమియిరి. ఈ నాలుగుదినములనుండి అదియును మూసివారు. లయసెన్సుకు పూర్వము విచ్చలవిడిగ నమ్మిక కిరసనాయిక ఇక్కడే లై సెన్సు కొట్టమిద, కాని, రెండు కానుల చొప్పున అయ్యుండెను చాలాట లేదని పుట్టింది పురపుటల కష్టములతోగియు అధికారులు లేకపోవుట ఎంతయు సంతాపపాతవుగ నున్నది. తహశీలుదారుగారికి చెప్పకొనటకు మేము పడియది తెల్లించి, ఎన్ని మారులు చూచినను వారిదర్శనముగట దుర్గుటమయ్యెను. చీకటి పడుచుండెను. తహశీలుదారువారు తుర్కీమీద కూర్చుని యుండిరి. వెన్ను తీసికొననున్న హెడ్డుగుమాస్తాగారు తుర్కీ పుక్కిన నేలమీద సుగి కూర్చుండి సంభాయిషీ యిచ్చుచుండిరి. చివరకు మేము సాహసించి మాటలాడ నుద్యమించితిమి. కాని తహశీలుదారువారు "నేను పనితోందరలోనున్నా" నని అంగ భాషకు కోపవ్యక్తితో నుడిచిరి. ఏమి చేయనది యు లేక వివరతనములతో నింటికి మరలితిమి. తర్వాత గవర్నరు మెంటువారు పురప్రజల నిట్టికష్టమునుండి తొలగించెదరని నమ్ముచున్నాము:—తమకు పురవాసి.

కలకత్తాలోని బిల్లువాదోకు ఆగ్నిపులలతో ఆటలాడుకొనుచుండగా, అని మండి బట్టలకు నివృత్తులగుకొని, జేమా నంతయు కాలిపోయి తక్షణమే స్ఫులితమై పడిపోయెను. వైద్యశాలయందు బాలకుని చికిత్సచేయుచుండెను ఫలితక కొద్దికాలములోనే మరణించెను.

కాశీయాత్ర ప్రతిష్ఠింపబడిన హిందూవిశ్వవిద్యాలయ ప్రథమ శతాబ్దవాచ మహాసభ జనవరి 17-వ తేదీన జరుగును. విశ్వవిద్యాలయాధ్యక్షులగు మైసూరుమహారాజు గారధ్యక్షత వహించెదరు. ప్రోవాన్సులకు సింధియామహారాజుగారును, సర్ మాకోర్ట్స్ బట్టరుగారును సభకు వచ్చెదరు.

German Banks in England Banned.

London, December 5.
Mr. Stanley, President of the Board of Trade, declares that there is no possibility of German Banks reopening for at least five years after peace and then only with the consent of Parliament.

The Silver Market. No Charge in Tons.

London, December 5.
Messrs. Montagu's reports says:—There is no change in the tone of the market which shows no animation and is not expected to do so until licences for export are freely granted. The Shanghai exchange has slightly hardened.

Russia

Bolshevist Power in Evacuated Lands.

LAHORE, December 7.
LONDON, December 5th.—A journal learns from refugees that the situation in Estonia and Livonia is desperate. Germans are returning home and power has passed to Bolsheviks. All moderates regard help from Berlin as the only salvation:—("C. & M. Gazette.")

LAHORE, December 7.
LONDON, December 5th.—Fighting on the frontiers of new countries being carved out in Austria is reported from different sources:—("C. & M. Gazette.")

Indian Telegrams.

FROM OUR OWN CORRESPONDENTS

(BY WIRE.)

Delhi

The All-India Moslem League.

DELHI, December 4.
The Reception Committee of the 11th Sessions of the All India Muslim League publishes the following for the information of the gentlemen who intend to join the Sessions of the League this year:—

- (1) The Sessions of the League will be held on the 30th and 31st December 1918, and if necessary on the 1st January 1919.
- (2) Boarding and lodging arrangements for the guests will be made for four days, (i.e.) from the 29th December 1918 to 1st January 1919.
- (3) Such arrangements will be made at the following rates:—
  - (a) For those who wish to live in Indian style Rs. 3 per day.
  - (b) For those who wish to live in European style Rs. 8 and Rs. 12 per day according to the hotel in which they are accommodated.
- (4) Carriages for the conveyance of the guests from the Railway Station to the camp and from the camp to the Railway station will be supplied to them free of charge.
- (5) Members of the All-India Muslim League and the visitors who intend to attend the League are requested to communicate their intention to the General Secretary, Muslim League Reception Committee, Fatehpuri, Delhi, by the 20th December at the latest. The Committee will not be responsible for the boarding and lodging arrangements of guests who fail to get their names registered by the date above mentioned.
- (6) Guests will please take care to mention in their letters whether they want to live in Indian or European style.

In the end the Reception Committee appeals to all the gentlemen who take interest in communal work to note the extraordinary importance of this sessions of the league and attend it in large numbers themselves as well as induce their friends and relations, who are not members of the League already, to join it and attend the sessions.

All-India Muslim League, } Sd. (Hajee) Abdul Ghaffar,
Reception Committee Office } Fatehpuri, Delhi. General Secretary.

Calcutta

The Indian National Congress.

Bergal Committee's Views.

CALCUTTA, December 9.
The Bengal Congress Committee have asked the Delhi Reception Committee to note the following points when drafting resolutions to be placed before the Congress: (i) That the declaration of rights passed at the Bombay Special Congress should be reaffirmed, (ii) That the resolution on reforms passed there should on no account be disturbed or altered till the bill is introduced in Parliament, when such action might be taken as considered necessary, (iii) That the Rowlett Committee recommendations to be condemned, (iv) That a general amnesty to political prisoners and detainees be given, (v) That war contribution of 45 crores be disapproved, (vi) That the attempt to make the Defence of India Act permanent be condemned, and (vii) that the Press Act be abolished.

Bergal Ambulance Corps Prisoners

Set Free by Turks.

CALCUTTA, December 9.
Telegraphic news has been just received in Calcutta that some members of the Bergal Ambulance Corps which left Calcutta for Mesopotamia in June 1915 and were taken prisoners by the Turks have been released. Six of them have made their way to Suiz and two or three others are expected to reach there soon. They will probably be in Calcutta in less than a fortnight.

Punjab

Punjab Government and "Tribune."

Editor's Explanation.

LAHORE, December 9.
In connection with the order of the Punjab Government excluding the representative of the "Tribune" from meetings of the Legislative Council, the "Tribune" in Sunday's issue gives an account of the conversation the editor had with the Hon'ble Mr. Ellis, Secretary of the Punjab Legislative Council. It appeared from the conversation that the Government action was taken not merely for the mistake made by the "Tribune" representative in reporting His Honour's speech but also for the comments based on that report. As for the first, the "Tribune" says that it can express and has expressed its regret, but as to the comments it expressed no regret and says that even on giving a careful consideration on the subject, it is unable to say that it would have made any but verbal alterations in what it wrote if it had the full text of His Honour's speech instead of the summary of its reporter.

Messrs. Bannerjee & Co.

Lecture in Lahore.

LAHORE, December 9.
There was a very large gathering of the citizens of Lahore at Bradlaugh Hall on Sunday afternoon to hear the lectures of Messrs. Bannerjee, Sastri, Sapru and Aftab Ahmed Khan. Though admission was by tickets the hall was filled to its utmost. Mr. Surendranath Bannerjee and Dr. Tej Bahadur Sapru in the course of their speeches dwelt on the question of self-government and explained the attitude of the moderates concerning the reform scheme both admitting that differences between themselves and the other party were slight and small. They were all going to the temple of the Motherland though by devious means. Mr. Bannerjee exhorted the audience to be devoted to their country, to be courageous, to bear sacrifices in the service of the Motherland. The Punjab, he said, should be sentinels, the vanguards and leaders in the march for self government.

Dr. Sapru.

Dr. Sapru asked the people of the Punjab to prepare themselves for the future task that awaited them instead of wasting time in controversies. He was quite sure they would prove their fitness soon as opportunity was given them. He led more home from his own countrymen and future generations than from President Wilson or any outsider. Everybody was united in India on the question of self-government.

Mr. Sastri.

The Hon'ble Mr. Sastri in the course of his speech appealed to the young men of the Punjab to learn strict discipline, to be ready to bear all sacrifices and prove themselves worthy servants of India. He asked them to start a branch of the Servants of India Society in accordance to the regulations of the society so that they might become true and real workers in the service of the Motherland.

Mr. Ahmed Khan.

Sahibzada Aftab Ahmed Khan who spoke in Urdu exhorted the audience to sink all communal differences and present a united front to attain that worthy idea which would make them a self-governing nation.

Dr. Gopal Choud.

Doctor Gopal Chanda Narang who presided in his closing remarks said they could not accept their birthright as a favour. He exhorted Mr. Bannerjee and others not to have any permanent cleavage but to take the earliest opportunity to bridge the gulf that had been created and join the Congress in December.

Reform Committee Leaves for Nagpur

LAHORE, December 9.
The Reform Committee left Lahore for Nagpur on Sunday night by special train. Lord Southborough who is ill could not proceed with the party. He will stay at Lahore for some time.

BOMBAY

English Mail's Arrival.

BOMBAY, December 9.
The S.S. "Chyebassa" with the ordinary mail of the 10th ultimo is expected to arrive in Bombay at daylight on Monday next.

Mecca Pilgrims.

Military Notification.

KARACHI, December 9.
A notification issued by the Military Governor and Political Officer, Basrah, says that in accordance with the proclamation of the General Officer commanding, pilgrims may now enter Mesopotamia freely. Pilgrims must be in organized parties under a headman who will be responsible for the good behaviour of the party and must be in possession of a certificate from a British Consular Officer or Political Agent establishing their identity as "bona fide" travellers. Pilgrims arriving in Basrah must normally proceed by the Euphrates river, transport over the Tigris not being available.

South India

Mr. Visweswaraya's Speech.

At the Time of Taking Leave

Of the Government Departments.

BANGALORE, December 9.
Sir M. Visweswaraya, Dewan, in taking leave of the Executive Council, the Member of Government and Secretaries said:—

I have requested the Secretaries of all Government Departments to meet me here before the Council separates because I want to make a brief personal statement and to inform you that I have obtained six months leave and am handing over charge this evening.

The fact that I shall be proceeding on leave has been definitely known to one or two members of this Council for some time past. It was not announced earlier because I wanted to avoid any public notice or comment which might prove embarrassing while I was still holding office.

At Sensational Report Devoid of Foundation

H. H. the Maharaja was pleased to approve of my leave so long ago as April last, and the Council are aware that the sensational report connecting my leave with the supposed constitutional changes in the administration are utterly devoid of foundation. I am responsible for withholding information concerning my impending departure and if any inconvenience has been caused to individual officers or to public business I can only say I am extremely sorry. The recent authoritative contradiction ought to set at rest all the various surmises which have found their way to the press.

Tribute to Sirdar Kantaraj Urs.

I regret that, on account of his indisposition, we miss on this occasion, the presence of my colleague and friend Sirdar M. Kantaraj Urs. I have always esteemed it a privilege to be associated with men of such great ability, distinction and experience as members of the council. Their labours have contributed largely to the good name of the administration. It is true we have not always been able to see eye to eye on public questions but that may be partly due to the system under which we work. We ought to be satisfied that there has been substantial agreement on most questions of principle and policy.

Industrious and Zealous Secretaries.

The duties of Secretaries to Government are very exacting at all times and, happily, these responsible offices are at present filled by men of outstanding capacity, industry and zeal. The Secretaries have never shamed themselves. Even if they tried, the pressure of business would not let them. I take this opportunity of conveying to them my highest esteem and warmest thanks for their loyal co-operation. I also wish to convey my cordial acknowledgments—I regret I have no chance of doing so individually to all those heads of departments, Deputy Commissioners and other officers who have worked zealously and untiringly in the interests of good administration in my time.

One of my enduring recollections will be the ungrudging help which my hardworking and efficient staff, my Private Secretary and Under and Assistant Secretaries to Government, have given me in their tireless zeal and devotion to my ideals. To these, I owe a debt of gratitude which I can never hope to repay.

When I took charge of this office a little over six years ago, I made the following statement in reply to a public address:—

"I notice that you refer to yet higher honours and rewards for me. It will, I hope, not be regarded as an affectation of modesty on my part if I say that all I have wanted is opportunity for work and that thoughts of personal advancement have not influenced my actions in recent years. With the important duties now graciously entrusted to me by His Highness the Maharaja, I have all the scope for work that I may have ever longed for. The pleasures of working for a few years more, of serving my Sovereign and my country is enough for me. Their interests will be my constant thought, and their approbation, if I am able to secure it, my best reward."

I hope it is pardonable for me to claim that, so far as the exigencies of the times permitted, there has been no discrepancy between the principles professed here and the practice of them. It is occasionally stated in private circles that I am pro this or anti that community. Time will show that I have tried to hold the scales even; but I am willing to admit that, as the Chief Executive Officer responsible for the welfare of the State, I have always regarded that my first and principal duty was to safeguard the interests of the Ruler and the people of Mysore.

I am painfully aware of my failure to have attained my ideals. I am disappointed that much that could have been done has not been accomplished. But I am thankful that the public have been well disposed and to single untoward event or incident has occurred to mar the even tenor of administration these six years. I have found the people of Mysore extremely reasonable; no responsive, the vast rural population no less than the accredited public leaders. They have been trustful, I believe not because of any marked successes in the administration but because they knew Government were sincere and anxious to serve them.

I also desire to take this opportunity to thank the Press, both European and Indian, for their fairness and the generous attitude towards the Mysore Administration in my time.

I feel I cannot lay down office without giving expression to my profound gratitude to His Highness the Maharaja for all His Highness has been pleased to do for me and all the guidance, support and inspiration I have received in my labours for this State. Without such support, Government could not have accomplished a tithe of what has been done. His Highness' support never failed me in regard to the larger questions handled in my time and every small achievement has met with a most generous appreciation. In all our responsible work for the administration, the loyalty and the love of the people of Mysore for their Sovereign has been a most valuable asset. No one can think of His Highness without the deep veneration and respect due to his lofty character, noble ideals and devotion to the interests of his people. The memory of the exceptional treatment I have received and of His Highness' great personal kindness will be a source of happiness and joy that will cheer me throughout the rest of my life.

I thank you once more warmly for the help you have rendered me in maintaining high ideals during my term of office. I thank you for your generous trust and all your loyal efforts to aid me. I am sure I can bespeak the same consideration for my successor. The war which hitherto darkened the horizon is now happily lifted and there is a bright future for Mysore.

I have no wish to detain you with any lengthy remarks. There is the inevitable sadness which comes from the breaking up of old associations. Of late years, I have been daily spending 6 to 8 hours in this Council Room and I should be less than human if I did not feel sorry at parting from so many fellow workers and personal friends.

Intimation has been received that the aeroplane flight to India has been slightly delayed and that the arrival at Delhi cannot now take place until Thursday the 12th and may be later.

తయరోగ నివారక వైద్యాలయము.

బొంబాయి నగరమున పేరొందిన మౌనముగ నిర్మితమైన తయరోగ నివారక వైద్యాలయము మొన్నటి కని వారమునాటి సాయంకాలము నిర్మింపఁగల ప్రభువుగారు తెరచిరి. సిద్ధిపూర్వ ప్రభువుగారి యాజమాన్యమున 1912-వ సంవత్సరము ఏప్రిలు 2-న తేదీని బొంబాయి నగరమున దొక పెద్ద బహిరంగ సభ జరిగెననియు, ఆ సమయమున తయరోగ విభ్యం నకు సంఘ మొకటి యేర్పడిననియు, అది పంచమవార్తా శుక్రవారమున పేరిట నామాంకితము చేయబడిననియు, తదనంతరము శుక్రవారమున దాని ప్రధానపాత్రలైన రెనియు తత్సంఘమునకు ప్రధాన కార్యదర్శిగా డాక్టరు జె.ఎ.బి.గారు చెప్పిరి. సంఘము చేసిన వివిధ కార్యముల జేర్పాదిన పిమ్మట వారి ట్టనిరి. తయరోగ మింక నారంభదశ యందుండగనే తన్ని వారకార్థ మొక జైవ ధూళియమును నిర్మించుట అత్యంత జ్యోతిషమని సంఘమువారు గ్రహించిరి. అందు నిమిత్తము వారు భవాభిషేకంబున జరిగిన సభ్యులన్నిటికిని విజ్ఞాపనము నుపేసి. అంత పెద్దన్న ఇండియా టర్నికల్ బ్యాంకు వారు 2 లక్షల రూపాయల బహుమానము మొసగిరి. బొంబాయి దొరతనమువారిని, పురపాలక సంఘమువారిని సహాయము చేయజేరగా దొరతనమువారు రూ. 25000 ల విరాళము జూపగలను సాంకేతిక కృత్యం చూచుచు. 10,000 లనుండి రూ. 15000 లకు పెచ్చించిరి. పురపాలక సంఘమువారు కూడ రూ. 25000 ల విరాళము నొసగును సాంకేతిక కృత్యం చూచుచు. 10,000 నుండి రూ. 20000 లకు పెచ్చించిరి. ఈ సహాయము మొదలైనందుల కరకుటర్నికల్ బ్యాంకు వారికిని, దొరతనమువారికిని, పురపాలక సంఘమువారికి తమ కృతజ్ఞతను తెలుపుచు బొంబాయియందలి భవనంబులగునట్లగు లింపుకయు సహాయ మొనరింపవలయును చాల విచారణలను వారు చెప్పిరి.

డాక్టరు ఎన్. హెచ్చి. చిక్కిగారిట్లు చెప్పిరి:— గవర్నరుగారు తెరవనన్న ప్రతిష్ఠాపనోద్దేశము మూడు విధములు. (1) ప్రారంభ చికిత్స కొక ఆరోగ్య కాలను నిర్మించుట, తయరోగ పీడితులగు బాలలకు బహిరంగ పాతకాలను స్థాపించుట, రోగము చాలవర కభివృద్ధి కెందిన రోగిలకు ప్రత్యేకముగ నొక ఆసుపత్రిని నిర్మించుట. మొదట 50 మంచములను వేయట కుద్దేశించెను. గాని తలయసాగు భరణ అత్యవసరముగ పెరిగిపోవుటచే మొదట 20 మంచములతో నారంభించి యధానంతరము మరికొంత అనుకూలమైన మంచముల సంఖ్యను పూర్తిచేయుటకు నిశ్చయింపబడినది. సంయుక్త రాష్ట్రములందలి ఆరోగ్యకాలయంబుల దెట్టి యేర్పాటులు చేయబడుచున్నదోను కనుగొని వచ్చుటకు డాక్టరు కె.హెచ్చిగారిని, మదనపల్లియందలి ఆరోగ్యకాలయం దెట్టి యేర్పాటులు చేయబడుచున్నదోను కనుగొని వచ్చుటకు మేట్రను గిడ్డెరాకన్యాయును బంపబడిరి. చాలదూరములందున్న ఆలయముల జూచినవచ్చుటలన పేర్కొనఁగలముగ గలగల వని సంఘమువారిట్లు చేసిరి. అందులన బొంబాయి కెట్టియేర్పాటులను చేసిన బాగుండుననియు వారు గ్రహించగలగుదురు. మొత్తముమీదగ్యయము ప్రస్తుతము రూ. 8 లక్షలకు మించియుండుననియు, అందు డాక్టరు టర్నికల్ గారు చెప్పినమార్గములద్వారా వచ్చినవస్తువును, మిగతావలసిన యందు భవనమును సంఘనిధియందలియే వెచ్చింపబడుననియు, ప్రధానభవనము ఆసుపత్రిగను, ఆరోగ్యకాల గను ఉపయోగింపబడుననియు, తోటయును, దాహనమున రోగులు గాలిలో విహరించుటకు పనికివచ్చుననియు, అవసరమునట్టి క్రొత్త భవనములు నిర్మింపబడుననియు వారు చెప్పిరి.

తాము వైద్యకార్యనిర్వహణార్థము మొట్టమొదట ప్రెస్సు స్ట్రీటునందలి జైవ ధూళియమునకు కంఘస్థాపనము చేయబోయిరనియు, అందును తయరోగ నివారకము ప్రత్యేక కృత్య ఏర్పాటులు చేయబడుచున్నదనియు, పెద్దన్న ఇండియా టర్నికల్ బ్యాంకు వారు చేసిన సహాయము చాల ఉదారవంతమైనదనియు, తాము పరిపాలనమునకు వచ్చినదానిగ వారిట్టి సహాయములను విశేషముగా జేయుచు వచ్చుచున్నారనియు, వారెల్లప్పుడు నిట్లుచేయుదురుగాక యని తాముగోరుచున్నామనియు, దొరతనమువారును, పురపాలక సంఘమువారును నిరంతర మిట్టిభవన కార్యములకు తోడ్పడుచుండుట సంతోషపాపముగా, వారి సహాయమున చేసిన సహాయములననే ఆరోగ్య

కాలానంతరము విజయవంత మయ్యెననియును, అక్కరగల వారందరను తయరోగ నివారకము మెట్లుగను ప్రయత్నములను చేయవలయుననియు, అనగరమున ప్రజలు నివసించునట్టి యేమియు బాగులేదనియు, చాల అవకాశముగనుండ నున్నదనియు, ఈ లీల చే పనిచేయుచువారల మనుష్యులను సంగతిని మఱియొక వారి కనుకూలమగు ఏర్పాటులను చేయవలయుననియు కొంతమంది అట్లు చేయగలంబుటకు సంకోచించి తాము కృతజ్ఞత తెలుపుచున్నారనియు, తక్కిన వారలను తమ పనివాంఛించి ఆరోగ్య స్థితి యందున్న, తమ పని అంత బాగుగ నిర్వహించబడగల దను సంగతిని గ్రహించ వలయుననియు పనివాంఛనము భవిష్యత్తు నింక నెట్లుగను స్నేహ ముండవలయుననియు, భవాభిషేక లీ సంగతిని గ్రహించి పనివాంఛతో నెట్లుగను వికషత్వమును గలియుండుట కవకాశము గలిగియుండవలయుననియు వారు చెప్పిరి.

ఈయన్నిరర్థకార్యముగ నిర్మింపఁగల సలిగారొక తాటి చెట్టును నాటి దానిని కాపాడి గాదుల కెచ్చిరి. పిమ్మట విల్లింగ్డను దంపతుల కొక పెండిగిన్నె భూమినిచ్చియుగ నియమదేను. పిమ్మట వారాభివనమును పుకెంచి సాంకేతికవాస్తవ్యులగు సంగముగారు అప్పించిన బాద్మిచక్రవర్తిగారి ప్రతిమను బహిరంగపరచిరి.

గంజాముజిల్లా సంఘము.

ముఖ్యనిపుయములు చర్చించుట. గంజాముజిల్లా సంఘమువారి సభాసమావేశ మొకటి ఈచుట్ట జరిగినది. అందరి రావనములు చర్చించుట యేకగ్రీవముగా నామోదించబడినది.

- (1) రాబోవు సంధియందు భారతదేశ నాయకులకు పోలిసింధ్య మిప్పించుటకు సామ్రాజ్యప్రభుత్వము వారిని కోరవలయును.
- (2) లోకమాన్య తిలకు, జోనెపు భాస్కర్, కన్యూరంగ అయ్యంగారు సంధిసభలో ప్రతినిధులుగ నుండుటకు కాంగ్రెసు లీకుల వారు ప్రార్థింపవలయును.
- (3) రెంటు కమిటీవారి నివేదికమునందలి నూచనలను కాసురూపమున ప్రవేశ పెట్టునూడ దని ఈ సంఘమువారు ఖండించుచున్నారు.
- (4) బొంబయిజాతీయ సమ్మేళనమువారు నవంబరు 15 వ తేదీనాడు పంపిన తీర్మానమును సభవా నామోదించుచున్నారు.
- (5) యథము విజయవంతముగా ముగిసినందులన కాంగ్రెసు లీకుల రాజకీయములకు రహదారిత్వముల నిష్పించ దొరతనమువారిని ఈంధ్రవారు కోరుచున్నారు.
- (6) సంఘిడికి, భవనములుచేసిన జేపిడి జమీందారులు కందువారి బాలనూర్య పసాద గావు బహదరువారికి సభవారు వందనముల సమర్పించుచున్నారు.
- (7) మదరాసు ప్రభుత్వము వారు నవంబరు 20 వ తేదీనాడు సంస్కరణసంఘములను సాక్ష్య మిచ్చుటకుగాను ప్రకటించిన పద్ధతులననే దేశప్రజాభిప్రాయము కనుగొనుట కన్వతరమనియు, అందులన ప్రజాసంఘములను ప్రజానాయకులను, సాక్ష్యమిచ్చుటకుదొరతనమువారు రావ్యాపించవలయునని గంజాముజిల్లాసంఘమువారు రభిప్రాయపడుచున్నారు.

సర్ ఎం. విశ్వేశ్వరయ్యగారు:—వీరు ఆరు నెలల నెలవును తీసికొనుచుండుటచే తమ ఆఫీసు చార్జీని ఎ. ఆర్. బెనర్జీ, వి. సి. ఎస్. గారి కొప్పించి పోయిరి. సర్వకారంతరము ఉద్యమము భర్తబాధకులై నెల నెలవు తీసికొనుటచేత చార్జీ బెనర్జీగారి కీయబడినది. విశ్వేశ్వరయ్యగారు కొన్నివారములు బెంగళూరులోనుండి అంతరము బొంబాయి కేగెదరు.

కేశవదాసము:—గురజగ్రామమునందు ఈ నెల 4,5 తారీఖులకు రాజా మదన వేంకట నానుమంత జగన్నాథ రావు బహద్రుల జమీందారుగారి యాస్థానమునందు జమీందారుగారి యదరణ ప్రేరణముల ప్రబంధకవివేచనల వివాదాంకితులను అద్యుత్తర రామాయణాది పంచవింశత్ గ్రంథకర్తలను అను సందగిరి వేంకటస్వామిరావు పంతులుగారి యాధిపత్యముక్రింద గురజ బాలికాపాతకాల ప్రధానోపాధ్యాయులు తేలితీ పుండరీకాశుడు గారిచే కేశవదాసము జయప్రథముగా సలపబడినది. ఈ అవధానమున వీరు చూపిన భారతాభిక్తియును కృతజ్ఞతయును, భారాప్రవాసమున సభ్యుల నానందాద్ధి నోలలాడించి కవిజనసంస్తుత్య మయ్యెను. — పురవాసి.

నేత్ర యంత్ర గారములు

కూలివాండ్రు వర్ణితులు వాడియాగారి యపన్యాసము

ఇంకను యంత్ర గారములు తెరువబడ లేదు. ఈతి వాండ్రలో ఆ నేతులు అచ్చటచ్చట కూలివారిచేసికొని జేపించుచున్నారు. మూరజేములనుండి యంత్ర గారములలో వని చేయుటకు వచ్చిన కూలివాండ్రలో వసేతులు స్వగ్రామములకు వెళ్లుచున్నారు. కార్మిక సంఘమువారు కూలివాండ్రు కష్టముల పాలుగాకుండ నుండుటకు వారికి సహాయములు చేయుచు ఈ సందర్భ సమయమున మాట దక్కించుకొనుచున్నందుల కెంతయు సంతోషపడెదము. నగరమున నున్న కూలివాండ్రందరు నగరవాసుల కేమియు తొందరలు కలుగజేయక, వాడియాగారి హితోపదేశము మేరకు కాంత వ్యభిక్తులై కార్మికోద్యమమునకు గౌరవ ప్రతిష్ఠలు వెచ్చించుటకు కుభ నూచకము.

కూలివాండ్రుసభ. నిన్న మేము ప్రకటించిన ప్రకారము పెరంబూరు భారత్పలయొద్ద సాయంకాలము కూలివాండ్రుసభ యొకటి జరిగినది. వాడియాగారు సభాధిపత్యము వహించి ఈ క్రింది విషయములను కూలివాండ్రుకు చెప్పిరి:

మీకష్టముల పట్ల నగరమునందే గాక రాజధానిలోని వలసపోట్లనుండి సానుభూతి చూపుచు యుత్తములు వచ్చుచున్నవి కరవుకాలమున మీరకష్ట పడవలసిండునుటకు ఆ నేతులు ద్రవ్యమును బంపుచున్నారు. రాబోవుకలివారము వాడుకోకేలు వలసనందు నగరవాసులందరు మీ కష్టముల నాలోచించుట కొక గొప్పసభ చేయుదురు. మీ యుద్యమమునకు సానుభూతి చూపుచున్న అరిబిసెంటుగారు సభాధిపత్యము వహించి సంతోషమున మాటలాడుదురు. పోలికువారు మీమీద కన్నువేసి చూచుచున్నను మీకు కొంచెమైనను అల్లరిచేసినవారు కాదు. ఇదియెంతయు సంతోషపడెదము. ఇటుల ముందుసయితముండిన మన యుద్యమమున కెంతయు లాభముండగలదు. భవాభిషేక యంత్ర గారము కూలివాండ్రును కలకష్టముల బెట్టుటకు చదితమున క్రొత్తగాదు. వాస్తవ్యులకేములలో బహు సంవత్సరములనుండి భాగ్య కంఠులకు కూలివాండ్రుకు హోరాహోరీగ పోరాట ముండెడిది. కాని ప్రకృతము సత్యమే, ఆపోరాటమున జయించి, కూలివాండ్రు కష్టములని వారణ యగుచున్నవి. బిన్నికంపెనెవారు మీసహాయనిధిలోని వైకమునుకొంత రద్దుచేసిన విషయము చేయవలసిన పనిని న్యాయవాదులతో నాలోచించుచున్నాము. కర్నూలోనే తక్కిన యమున కంపెనెవారిమీద దావాతెచ్చి వారి న్యాయమార్గాను కరణమును కోర్టులందు వెల్లడిచేయించగలము. మీరు కొంతకాలము ఓపికవహించి యుండుడు. మరలసంఘమునందు క్రొత్తగా 500 మంది పునఃపునః వందమంది స్త్రీలునుచేరిన ప్రకటించుటకు ఎంతయు సంతోషపడెదముగా నున్నది.

వాడియాగారి యపన్యాసమును కల్యాణసుందరము దలియారు కూలివాండ్రుకు భాషాంతరీకరించిరి. తరువాత సభ ముగిసినది.

నేటివిషయములు. నేడు సయితము కూలివాండ్రు పరీక్షితులలో నేమియు మాన్యులు గనబడుటలేదు. మరల కూలివాండ్రుసభ యొకటి నేటిసాయంకాలము నాలుగుగంటలకు పెరంబూరునందు జరుగగలదు. వాడియాగారు సభాధిపత్యము వహింతురు.

వచ్చేదిసోమవారము పగలు ఎస్. ఎస్. చెయిలపామును గలి మాసము 10 తేదీ మెయిలు ఇంగ్లాడునుండి బొంబయిలో సోమవారము పగలు ప్రవేశించునని ఆరుగోనుచున్నది.

కాకినాడ కాండో:—కాకినాడ కివాగుండేయ్య పాలెములో క్రైస్తవరాజు ఆరు నుమారు 22 సంవత్సరముల వయస్సు గలిగిన యొక కావనిన్న వాడు చూపునకు బక్క వాడుగానున్నను అస్పృశ్యమయిన వ్యాధియవచ్చియు అనగా (1) తన తల వెంట్రుకలకు పోలిక వొగల నాలుగు ఇనుపగుండ్లు కట్టుకొని యవలీలగా వయకెత్తుట, (2) ఇనుపగుండ్లను దిగుచుట, (3) ఇనుపగుండ్లను క్రొంచుట, (4) ఇనుపగుండ్లను దిగుచుట, ఇత్యాది బలమయినపనులు విరోధాత్ములు స్నేహితులకు జూపుచున్నాడు. కాని, యిందులకు నరసికి అర్హమేమియు లేదు. వ్యాధియనక్రిడావిరోధము సదరు సత్తిరాజు ప్రదర్శనముల తీర్చింది పారిపోవకముల నొసగుచుండినవో వ్యాధియవచ్చియు ప్రార్థనాపించినవారు గలదురు.

